25րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6935 27 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1908 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 15 ՇԵՒՎԱԼ 1326 9 Novembre 1908 25me année N. 6935

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80 Ղ.Ս.
» վեցամսեայ	45 »
Գաւառներու համար տարեկան	108 »
» » վեցամսեայ	60 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան	25 Ֆր.
» » վեցամսեայ	20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آرەوەلك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قرەكین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

ՎԱՐԱԳՈՅՐԸ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ՏԻՐՈՂ ԱԶԳԸ

Թանին նամակ մը առացեր է Լոնտոնի մէջ հրատարակուող Նէշընըլ Ռիվիուի տնօրէն Պ. Մաքսէ, որ կը յանձնարարէ զգուշանալ այն զրոյցներէն զորս երեւան կը հանեն՝ անգլիական և Թուրք ազգին բարեկամական յարաբերութիւնները խանգարել ուզողները։ Այդ նամակին մէջ ըսուած է.—«Այսօր արտաքին դժուարութեանց շատին հանդէպ Թուրքիոյ հետեւելիք ընթացքը կախում ունի Թուրքիոյ քրիստոնեաներուն հետեւելիք ընթացքէն։ Թուրքիոյ մէջ ապրող քրիստոնեաները պէտք է հասկնան սա կէտը թէ «ազատութիւն, հաւասարութիւն և եղբայրութիւն» աղաղակները չեն խանգարեր այն պարագան թէ հիմա Թուրքիոյ մէջ տիրող ազգը կազմելու են Սուլթան Օսմանի հետ երկիրը գրաւող ռազմիկներու զաւակները ու թոռները միայն և Թուրք Կայսրութիւնը ո՛րքան որ գոյութիւն ունենայ, պէտք է այդպէս ըլլայ։ Տիրող ազգը եղող Թուրքերը, իրենց բոլոր հպատակներուն համար ցեղի ու կրօնքի մասին կատարեալ ազատութիւն տալով և զայն խոստանալով, իրենց կենսական գոյութիւնն իսկ վտանգի ենթարկած են։ Թուրքերուն համար շատ իրաւացի ու արդար բաղձանք մըն է, որպէս զի Թուրք Խորհրդարանին մէջ իսլամ տարրը գերակշռութիւն ունենայ. նաեւ Թուրքիոյ երջանկութեանը ու փրկութեանը համար առաջին աստիճանի կարեւորութիւն ունի։ Իսլամները երբ տեսնեն որ Նոր Խորհրդարանին մէջ իրենց անդամներուն թիւը քրիստոնեայ անդամներէն պակաս է, անոր արդիւնքը պիտի ըլլայ սահմանադրական վարչութեան անկումը։ Այդ կերպով առաջ գալիք յուզումին և տագնապին հանդէպ Թուրքերը բռնապետական վարչութեան կողմը պիտի դառնան՝ իբրեւ չարիքներու նուազագոյնը։ Յետոյ քրիստոնեաներուն դէմ թշնամական արարքներ պիտի սկսին, անոնց հետեւանքով թէ՛ Թուրքերը և թէ քրիստոնեաները բնաջինջ պիտի ըլլան։» Թանին կ'ըսէ թէ Անգլիացիներուն այդ յայտարարութիւնները թէ՛ իսլամ և թէ ոչ-իսլամ տարրերուն համար մեծ ուշադրութեան առնուելիք ու մտածուելիք խնդիրներ են. նաեւ կը յարէ թէ այս Տէրութեան տեւականութեանը համար իսլամ տարրին չափ աշխատող ու փափաքող չկայ։ Այդ տարրը «իմ պետութիւնս» կ'ըսէ. միւս տարրերը քիչ շատ բաղձանքի մը հետամուտ են. տարբեր շրջաններ կատարող երկնային մարմիններու կը նմանին. ամէնքն ալ տարբեր կեդրոնի մը ենթակայ են։ Թանին միանգամայն կ'ըսէ.— «Եթէ իշխանութիւնը ու ազդեցութիւնը, այսօր, ոչ-իսլամ տարրերուն ձեռքը յանձնենք, բնաւ տարակոյս չկայ թէ անոնց գործառնութեանց ու արարքներուն մէջ միակ առաջնորդը օսմ. շահուն հոգածութիւնը պիտի չըլլայ։ Ըսել է, որ մենք իսլամ տարրը, եթէ երկրին այս վիճակին մէջ կեանքերնիս փրկել կ'ուզենք, իշխանութիւնը և ազդեցութիւնը պէտք է մեր ձեռքին մէջ ունենանք և ուրիշ տարրերու պէտք չէ յափշտակել տանք։ Հիմա սահմանադրական կառավարութիւնը հռչակեցինք և ընդունեցինք։ Քաղաքակրթեալ ազգերու արժանի վարչական դրութեան մը տակ պիտի ապրինք։ Հետեւաբար «իշխանութիւնը և ազդեցութիւնը մեր ձեռքին մէջ ունենալ» ըսելը պէտք չէ այնպէս մեկնել թէ ոչ-իսլամ տարրը մեզի հաւասար պիտի չնկատենք, անոնց քաղաքական իրաւունք պիտի չտանք և ուժերնիս բռնելով ոչ-իսլամ տարրին իրաւունքները պիտի բռնաբարենք։ Այդ անիրաւ ու անարդար ընթացքը քաղաքակրթեալ քսաներորդ դարուն մէջ անգործադրելի է։ Այս ճշմարտութիւնը գնահատելու անկարող ըլլալնուս համար էր որ մեր տէրութեան շատ մը կտորները ձեռքերնուս փախցուցինք և քիչ մնաց որ մեր գոյութիւնն ալ վրայ պիտի տայինք։» Թանին այս տեսութիւններով միաբանութեան կը հրաւիրէ իսլամ տարրը՝ երեսփոխանական ընտրութեանց մէջ մեծամասնութիւն ունենալու համար. նաեւ կ'ըսէ թէ Անգլիացին վերագրեալ նամակէն ոչ-իսլամ տարրն ալ կրնայ օգտուիլ, վասն զի մինչեւ հիմա ի՛նչ էին. բարենորոգմանց հրովարտակներու հակառակ տիրապետութեան տակ էին քաղաքական իրաւունքի տեսակէտով. ոչնչութիւն մըն էին։ Արդարեւ տիրապետող ազգ ըսուած Թուրքերն ալ անոնց հետ բաղդատելով աւելի եւս գերի էին։ Թուրքերը մինչեւ բնաւ պաշտպան չունէին, քրիստոնեայ ազգերու ետին անհագին Եւրոպան կար, որ բռնապետական վարչութեան արժանապատուութիւն չունենալէն օգտուելով, ամէն առիթով կը միջամտէր մեր ներքին գործերուն։ Անոր համար էր որ քրիստոնեաները այնքան չէին զգար իրենց վիճակին դառնութիւնը։ Այսօր երիտասարդ Թուրքերը իրենց ոչ-իսլամ հայրենակիցներուն ալ իսլամ տարրին չափ քաղաքական իրաւունքներ կ'ապահովեն և իրենց ընթացքին առաջին պայմանը կը նկատեն օրէնքին առջեւ բացարձակ հաւասարութիւնը։ Սակայն ոչ-իսլամներն ալ իսլամներուն չափ իրաւունքի պիտի արժանանան ըսելը «արդեօք այս երկիրը յունական, կամ հայկական և կամ պուլկարական երկի՛ր մը պիտի ըլլայ ըսել է։ Ոչ այս երկիրը Թրքական երկիր պիտի ըլլայ. օսմանցիութեան անունին տակ ամէնքս ալ պիտի միանանք. բայց տէրութեան ձեւը Թուրք ազգին մասնաւոր շահուն հակառակող որ և է փոփոխութեան բնաւ պիտի չենթարկուի. իսլամ տարրին կենսական շահերուն հակառակող բան մը պիտի չըլլայ։» Թանին կը յարէ թէ Թուրքերը այս երկիրը գրաւած են և յոռի վարչութեան հետեւանքով մեծ մասը կորսնցուցին, սակայն մնացած ամենափոքր մասն իսկ արեան գինով պահպանեցին։ Իրենց երկիրը չեն կրնար խաղալիկ ընել ոչ-իսլամ տարրերու մասնաւոր շահերուն. ազատութեան, հաւասարութեան ու արդարութեան օրէնքին համաձայն եղբայրակցութեամբ կը վարուին բոլոր ոչ-իսլամ տարրերուն հետ, բայց իրենց ինքնութիւնը բնաւ չեն մոռնար և պետութեան մէջ պետութիւն կազմուելու չեն ներեր. օսմանցիութեան անունով երկրին մէջ վնասակար բաղձանքներու գոյութեանը չեն կրնար հաւանիլ։ Թանին կը վերջացնէ խօսքը, ըսելով. «Իսլամ տարրին հետ իբրեւ եղբայր ապրիլ ուզող մեր ոչ-իսլամ հայրենակիցները պէտք է նախ երկար խորհրդակցութիւն մը կատարեն իրենց խիղճերուն հետ. եթէ Թրքութիւնը կործանելու և տէրութեան գոյնը Թուրք ու իսլամ տէրութիւն մը ըլլալէ դադրեցնելու մասին փափաք մը ունին իրենց սրտերուն մէջ, պէտք է վտարեն և յետոյ անվախ դիմեն մեր բարեկամութեան գիրկը. մեզմէ երկնչելու բան մը չունին. միայն պէտք է իրենց սրտի անկեղծութեանը համար մեզ ապահովցընեն, վասն զի ինչ որ ալ ըսուի երկրին մէջ տիրող ազգը Թուրքերն են և Թուրքերը պիտի ըլլան։»

Վարագոյրը կը բացուի, ու կացութիւնները կը յայտնուին այն անսահման բեմին վրայ, որ Թուրքիան է, և ուր կը խաղուի աշխարհիս ամէնէն խայտառակ բաղկացութիւնը ժողովուրդներու։ Թանինի վերագրեալ գաղափարները, որոնք յուլիս 11էն ի վեր առաջին անգամն է որ այսքան յստակօրէն և այսքան մոլեռանդ անկեղծութեամբ մը կը յայտնուին ու կը յայտարարուին այնպիսի թոնով մը և այնպիսի խորութիւնով մը որուն մէջ ամբողջ Թուրք ազգին հոգեբանութիւնը կարծես կը պատկերանայ, այդ գաղափարները, որոնց բնազդային պարտկումը մինչեւ ցարդ, գիտենք, շատ նեղեց մեր Թուրք հայրենակիցներուն այն մասը մանաւանդ որ ազատագրուած Թուրքիոյ ղեկավարն է հիմա և որ կը ճանչցուի Երիտասարդ Թուրք անունին տակ, այդ գաղափարները, զորս Թուրքիոյ քրիստոնեայ և ոչ-իսլամ տարրը կը զգար, կը գուշակէր, կը հասկնար, առանց քօղազերծել ուզելու զանոնք, չիտակը նորութիւն մը չեն անոնց համար որ ամէն բան մակերեսային դատումով մը չեն դատեր և զննողական ու իմաստասիրական աչքով կը նային աշխարհային իրերուն վրայ։

Թանին ծառայութիւն մը կը մատուցանէ—թէեւ քիչ մը ալ մատուցուած ծառայութիւն մը — մեր թարթիչներուն վրայ կեցած ոսկեփոշիի շողշողուն զանակները թօթուելով վանելով, ու մեր տեսողութեանը տալով ուղղութիւն մը, որ այլեւս դիւթանքէ զերծ է ու ամէն ինչ կը տեսնայ պայծառ և յստակ, ինչպէս որ են։

Յուլիս 11էն ի վեր, Սահմանադրական ամէն ցոյցերու և հանդէսներու մէջ, մեր Թուրք եղբայրները, յանձին պերճախօս տրիբուններու, անդադար յայտարարեցին թէ այլեւս Թուրքիոյ սահմաններուն մէջ ցեղական խտրութիւն գոյութիւն չունի, թէ բոլոր ազգերը, Թուրք, հայ, յոյն, հրեայ, արաբ, քիւրտ եւայլն մէկ տէրութեան մը տարրերը կը ձեւացնեն օսմանցի անունին տակ, միակ ձգտումէ, միակ բաղձանքէ, միակ հայեցակէտէ մը առաջնորդուած և թէ սահմանադրական ռէժիմին տակ հաւասարութիւնը անվիճելի է, անյարձակելի է, անառարկելի է. բոլոր ժողովուրդները, մէկ սիրտ մէկ հոգի, Օսմանեան Տէրութեան փառքին ու բարգաւաճմանը կը նկրտին։ Թուրքին, այսինքն տիրող բուն տարրին, այս հանդիսաւոր, այս պաշտօնական, այս բարձրաղաղակ հռչակումէն ետքը, անոր անկեղծութեան չնչուէն տարուելով, ոչ-իսլամ ժողովուրդները գրկաբաց ու խանդավառ ընդունելութիւն մը ըրին այդ յայտարարութեան։ Մէկիկ մէկիկ հոս կարելի չէ յիշել այն հարիւրաւոր առիթները, որոնց մէջ Թուրք, յոյն, հայ, հրեայ եղբայրացան, յանուն իրենց ցեղերուն, եկան պօռացին այս իրականութիւնը, ինչպէս նաեւ ամէն ազգի լրագրական այն անհատնում գովասանքները, որոնք ընդհանուր անշահախնդիր օսմ. եղբայրակցութիւնը տարփողեցին և ներբողեցին։ Այս բաները մենք լսեցինք, կարդացինք, տեսանք և գինովցանք։ Այդ գինովութիւնը, թէեւ վերջերս զանազան երկրորդական պատճառներով քիչ մը հիասթափուած,—բոլորովին կը ջնջուի Թուրք շատ կարեւոր օրկանի մը, Թանինի վերագրեալ յայտարարութիւններով, որոնք ճռաչաձայն վար կ'առնեն ընդհանուր պատրանքին վարագոյրը, որուն ետին մութին մէջ իրարու երես կը շոյէինք եղեր՝ առանց իրարու դէմքի արտայայտութիւնը տեսնելու։

Անգլիացիին մէկը, —որուն անգլիացի մը ըլլալը չորդիկեր որ չոչորդին մէկը չըլլայ,— գրեր է եղեր թէ՝ եթէ Օսմ. Խորհրդարանին մէջ ոչ-իսլամ (քրիստոնեայ) տարրը մեծամասնութիւն կազմէ, Թուրքիա փճացած լմնցած է. և ուրիշ կարգ մը ասոր նման երեւակայական ենթադրութիւններ։ Թանին, այս ցնորական ենթադրութիւններուն վրայ հիմնուելով, թէեւ թափ կուտայ իր սեպհական երեւակայութեան, և ինքն ալ ենթադրութենէ ենթադրութիւն նետուելով՝ զարմանալի եզրակացութիւններու անելին մէջ կը գտնայ ինքզինքը։

Անշուշտ չէր արժեր որ յիշեալ անգլիացիին խորհրդածութիւնները մէջ բերուէին, և անոնց վրայ հիմնուելով՝ զանազան տխեղծ ենթադրութիւններ հրապարակուէին, տխրալուր և անախորժ զանգիւններու պէս հնչեցնելով զանոնք տիրող ընդհանուր ներդաշնակութեան մէջ։ Ասկէց երկու ամիս առաջ ապահովապէս այս բանը տեղի պիտի չունենար։ Դիւրին է ուրեմն հետեւցնել որ Թանին, Թուրք հանրային կարծիքին մէկ արձագանգը, այժմ ներկայացած առաջին անիմաստ ու ողորմելի առիթը ջանք կ'ընէ իր ձեռքին մէջ բռնելու համար բաներ, որոնց բռնելուն մէջ բնաւ ո և է օգուտ չկայ և որոնց չըսուելուն մէջ, ընդհակառակը, շա՛տ մեծ օգուտներ կային։

Ինչ կ'ըսէ անգլիացին. անգլիացին կ'ըսէ թէ «տիրող ազգը եղող Թուրքերը իրենց բոլոր հպատակներուն ցեղի և կրօնքի մասին կատարեալ ազատութիւն տալով և խոստանալով՝ իրենց կենսական գոյութիւնն իսկ վտանգի ենթարկած են»։ Բացի անկէց որ անգլիացիի մը այսպէս մտածելը հրէշային բան է, սահմանադրական ռէժիմ մը հարկաւորաբար իր հետ կը բերէ ցեղի և կրօնքի ազատութիւն. ամէն սահմանադրական երկիրներու մէջ կա՛յ այս ազատութիւնը և անիկա բնաւ անոնց կործանման պատճառ չէ եղած. ինչպէս, օրինակի համար, Ամերիկայի Մ. Նահանգները, ուր ամէն ցեղէ և կրօնքէ մարդիկ կան, ինչպէս Աւստրիա-Հունգարիան, ինչպէս նոյն իսկ Ռուսիան։ Այս երկիրներէն ո՞րը կործանեցաւ ցեղի և կրօնքի ազատութեան երեսէն։ Անգլիացին կ'ըսէ նաեւ որ եթէ Օսմ. Խորհրդարանին մէջ քրիստոնեայ տարրը գերակշռէ, Թուրքերը կամայ ակամայ բռնապետական ռէժիմին պիտի դառնան, որպէս զի երկիրը չկործանի.

Արդեօք մարդ անգլիացի ըլլալու է առանց անիրաւալի և անհեթեթ բան մը մտածելու համար։ Իրաւ է որ միմիայն այս տարօրինակ անգլիացին չէ որ այսպէս կը մտածէ, այլ և մեր պաշտօնական պաշտօնակիցը Թանին, որ միեւնոյն վտանգաւոր հեռանկարին սարսափովը յափշտակուած, անխոհեմ ու անփափկանկատ խօսքեր կ'ընէ, բնաւ չմտածելով որ եթէ բովանդակ Թուրքիոյ բոլոր ոչ-իսլամ ցեղերը միաբանին՝ դաշնակցին՝ դարձեալ անբաւական են ոչ միայն մեծամասնութիւն կազմելու Օսմ. Խորհրդարանին մէջ, այլ և ընդհանուր երեսփոխանական աթոռներուն քառորդ մասն իսկ գրաւելու։ Ասիկա պարագայ մըն է որուն մասին կարծեմ թէ ո և է վիճաբանութիւն աւելորդ է, և Թանին՝ ատիկա մէջ բերած ատեն իր բարի ու անխառն միամտութեանը վրայ ինքն իսկ զմայլած ըլլալու է։ Տեսէ՛ք, այս միակ վարկածին վրայ հիմնուած ամբողջ ունայն և ուռուցիկ պերճախօսութեան մը տակը ի՛նչպէս կը պայթի կը սմքի ինքնինքնին։

Թանին կը պահանջէ որ միայն իսլամները կարենան «ի՛մ պետութիւնս» ըսել. ասիկա մանկական միամիտ անախանձութիւն մըն է, որուն համար եթէ շատ կը պնդեն մեր Թուրք եղբայրները, քրիստոնեաները պատրաստ են յօժարակամ այդ մենաշնորհը իրենց թողուլ, չզրկելու համար զիրենք տեսակ մը հրճուանքէ որ շատ կը նմանի «աս շաքարը ի՛մս է» բառով մանկան հրճուանքին։

Այդ ամբողջ յօդուածին ընթերցումը այն համոզումը կը ներշնչէ որ Թանին տարօրինակ վախ մը ունի ոչ-իսլամ տարրէն. կը վախնայ որ, այդ փոքրամասնութիւն կազմող տարրը, սահմանադրական ռէժիմին տակ ամէն բան կ'իւրացնէ, ամէն բան կը յափշտակէ, ու իսլամ տարրը բացը կը մնայ։ Ո՛ր աստիճան անտեղի երկիւղ։ «Եթէ իշխանութիւնը և ազդեցութիւնը այսօր ոչ-իսլամ տարրերուն ձեռքը յանձնենք, բնա՛ւ տարակոյս չկայ թէ անոնց կէտ նպատակին օսմ. շահուն հոգածութիւնը պիտի չըլլայ. ուստի պէտք է իշխանութիւնը մե՛ր ձեռքը առնենք...» Եւ իր այս թերահաւատական ու բռնակալաշունչ տողերուն դժնդակ ու ցաւագին ազդեցութիւնը կ'ուզէ փրկել յաջորդ տողերու մէջ, ուր կ'ուզէ հաւաստել թէ ոչ-իսլամ տարրն ալ իրենց (Թուրքերուն) հաւասար պիտի նկատեն։

Խրթին ու քիչ մըն ալ չափազանցութեամբ ջրդեղուած ֆրազներ ունի Թանին. կ'ըսէ. «Սակայն ոչ-Իսլամներն ալ Իսլամներուն չափ իրաւունքի պիտի արժանանան ըսելը արդեօք այս երկիրը յունական կամ հայկական և կամ պուլկարական երկի՞ր մը պիտի ըլլայ ըսել է. ո՛չ, այս երկիրը Թրքական երկիր մըն է...»։

Սահմանադրութեան հռչակումէն յետոյ աշխարհիս չորս ծագերուն մէջ Թուրք բերաններէ հռչակուած յայտարարութեանց վրայ հիմնուելով, մինչեւ Թանինի այս յայտարարութեան բովէն, ոչ-իսլամ տարրը կը կարծէր, կը հաւատար թէ այս երկիրը ոչ Թրքական է, ոչ հայկական, ոչ յունական, ոչ այլինչական եթէ ոչ Օսմանեան։ Հիմակ ահա հովին ուղղութիւնը փոխուեր է. նորէն Թրքական կ'ըլլայ կոր. աղէկ նշան չէ երկրի մը անուանակոչութիւնը քանի մը ամիսը անգամ մը փոխել։ Օսմանեան կոչուելուն անյարմարութիւնը ի՛նչ է, կը հարցնենք Թանինի։

Եւ մեր Թուրք պաշտօնակիցը այնքան զօռ կուտայ իր արեւելամտիկ երեւակայութեանը, որ քրիստոնեայ տարրին մէջ՝ Թրքութիւնը կործանելու և տէրութեան գոյնը Թուրք և Իսլամ Տէրութիւն մը ըլլալէ դադրեցնելու ոճրական փափաքներ կ'ընդնշմարէ, կամ թէ անոնց կասկածը ունի։ Այսպէս ալ mauvaise foi. բայց ասիկա կասկածներուն ամէնէն անկասկածելին է. Հայերը կամ Յոյները ուզեն եղեր Թրքութիւնը կործանել։ Ինչ կ'ըսէք, ճանըմ պէյ, ատ ինչ նախատինք է որ կ'ընէք ձեր քրիստոնեայ եղբայրներուն։ Թրքութիւնը կործանե՞լ մի. դուք կ'ուզէ՞ք Հայութիւնը, Յունութիւնը կործանել. ի՞նչ պիտի մտածէիք, եթէ սանկ ազնուական գաղափար մը վերագրէինք ձեզի։ Սահմանադրական Ռէժիմի տակ, եղբայրակցութեան սանկ քաղցր ու հոյակապ թուականի մը, ցեղէ ցեղ այսօրինակ վիրաւորիչ և անպատշաճ հարցումնե՞ր դեռ պիտի ուղղուին։ Մեղք ալ է ամօթ ալ է։ Ձեր այս գրութիւնը պարզապէս ազգայնամոլական պարսաւագրութիւն մըն է, դիտումնաւոր յարձակում մը, ցեղերու մէջ ատելութեան բոցեղէն հասանքներ սերմանելու դիտաւորութեամբ պատրաստուած։

Ոչ-իսլամ ցեղերը, սահմանադրութեան հռչակումէն ի վեր, պէտք եղածէն շա՛տ աւելի անգամներ իրենց մտածումները և զգացումները յայտարարեցին պաշտօնապէս թէ անպաշտօն կերպով, տուին իրենց անայլայլելի, անդրդուելի անկեղծութեան բարձր ապացոյցները. ըսին, պոռացին, աղաղակեցին թէ իրենց ուզածը ուրիշ բան չէ բայց եթէ օսմանեան հովանիին և դրօշին տակ խաղաղօրէն ապրիլ իբրեւ մարդ, իբրեւ պատուաւոր, պարտաճանաչ, երկրին ու պետութեան հաւատարիմ, ազատ ռէժիմին պարտադրած օրէնքներուն հլու հնազանդ քաղաքացի, զուրկ ո և է թաքուն ու նենգաւոր միտքերէ, ազգային նորանոր բաղձանքներէ, ոճրական ու դաւադրական ձգտումներէ. ըսի՛նք ու կ'ըսենք կոր դեռ։

Բայց մեր Թուրք եղբայրները կը պահանջեն որ ամէն օր ամէն վայրկեան, գիշեր ցորեկ, անդուլ անդադար ըսենք, կրկնենք իրենց այս աղուոր բաները, այս միեւնոյն բաները. մինչեւ ե՞րբ սակայն։ Զօ՞դաւր ի՛նչ որ ըսինք, որչափ որ ըսինք. իսլամ ականջները խցուա՞ծ են ի՛նչ են։ Չե՞ն կրնար վերջապէս բացուիլ։

Եր. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ

ԽՕՍՈՒԻՔՈՒՏՈՒՔ

Թէեւ իրաւ Սահմանադրութիւնը Ազատութիւն տուաւ մամուլին, բայց միւս կողմէ խերը անիծեց լրագրութեան։

Տխուր բայց ճշմարիտ իրողութիւնը այս է։

Թերթերը իրենց լուրեր տալու կոչումին հետեւանք միայն իրաւունք ունէին լրագիր կոչուելու։

Յուլիս 11էն ի վեր հրատարակագրութիւնը մոռցաւ իր սկզբունքը և այս օրուան հրատարակութիւնները ուրիշ բան չեն, բայց միայն և միայն Արեւելեան խնդրին ատենագրութիւնները։ Անոնց համար աշխարհք Սօֆիայէն կը սկսի և կը վերջանայ Պէլկրատ։

Այդ երկիրներէն դուրս ուրիշ բան չի կայ գրչի առնուելիք։

Կը դառնան, կը դառնան ուր որ են հոն են։

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ ՌԱՖՖԻ

ՍԱՄՈՒԷԼ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ

(46)

ՃԱՆԱՊԱՐՀՆԵՐԸ ԲԱԺԱՆՎՈՒՄ ԵՆ

Ռ.

ԱՐՏՈՍ

— «Ուրացողները» հէնց մեր տան և մեր աշխարհի մարդիկն են, մեզանից են, որ առաջնորդում են մեր թշնամուն։

— Ով որ «ուրացող» է, մեզանից չէ, թէկուզ մեր եղբայրը և մեր հայրը լինի։ Մենք նրանց կը կոտորենք։

—Կը կոտորե՛նք,—կրկնեցին միւսները։

—Այդ կը տեսնե՛նք... ասաց ծերունին։ — Բայց այժմ մեր Տիկնոջ մասին մտածելու է։ Քանի որ Ռշտունեաց Տիկինը թշնամու ձեռքումն է, Ռշտունիքը կը մնայ անպատուութեան մէջ։

—Եւ սուգի մէջ, — աւելացրին միւսները։— Բայց մեր Նահապետը գնացել է, իր հետ տարել է մեր քաջերից շատերին, Աստուած կ'օգնէ նրան, և որտեղ որ գտնելու լինի Տիկնոջը, կ'ազատէ և կը վերադարձնէ մեզ։ Այն ժամանակ մեծ կը լինի մեր ուրախութիւնը։

Խօսակցութիւնը Ռշտունեաց Տիկնոջ, Համազասպուհիի մասին էր, որը, Աղթամարայ ամրոցի պաշարման միջոցին, անհետացաւ ընտանիքի միջից։ Նրա ամուսինը, Գարեգին Նահապետը, գնացել էր որոնելու կնոջը, իր հետ տանելով իր զօրքերի մի մասը։

Խօսակցութիւնը ընդհատուեցաւ, երբ հեռուից լսելի եղաւ մի ձայն, որ աւելի նման էր վագրի մռնչալու ձայնին։ Նա կրկնուեցաւ մի քանի անգամ։ Ամենքը առեցին իրենց զէնքերը, ոտքի ելան, և լարուած ուշադրութեամբ նայում էին իրանց չուրջը։

—Մարդիկ են մօտենում,—ասաց մէկը։

—Մեր գիշերապահների ձայնն է, — ասաց միւսը։

Բանակի մէջ տիրեց մի թեթեւ իրարանցում։ Շներն անգամ սկսեցին զայրացած կերպով ոռնալ։

Կէս ժամ չանցած, մի խումբ գիշերապահներ մօտեցան առաջիններին։ Նրանք բերում էին մէկին, որի թեւքերը կապած էին քամակին, իսկ վզին դրել էին մի երկայն պարան, որից քարշ էին տալիս։ Երեսի վրայ երեւում էին կապտուտակներ, որ առաջ էին եկել բռունցքների հարուածներից։

—Լրտե՛ս է, — գոչեցին բերողները։

—Պէտք է այրել այդ խարոյկի մէջ,— ձայն տուեցին առաջինները։

Դատապարտեալը լուռ էր, ոչինչ չէր խօսում։ Նա մի առանձին սառնութեամբ նայում էր թէ բերողների և թէ խարոյկի մօտ գտնուածների վրայ։ Նրա անշարժ դէմքը արտայայտում էր անձնավստահ մարդու անվեհերութիւնը։

—Պէտք է այրե՛լ,— կրկնեցին ամենքը միաձայն։

Ոմանք սկսեցին խարոյկի վրայ փայտեր աւելացնել։ Այդ ժամանակ միայն դատապարտեալը բերանը բացեց և հանդարտ կերպով հարցրեց.

—Դուք իրաւունք ունի՞ք առանց Ռշտունեաց Օրիորդի հրամանին այրել ինձ։

Ամենքը նայեցին միմեանց երեսին։ Նա աւելացրեց.

—Կարելի է ես մի անմեղ մարդ եմ։

—Անմեղ մարդը գիշերով ի՞նչ գործ ունի մեր բանակի չուրջը, — հարցրին նրանից։

—Այդ ձեր գիտնալու բանը չէ։ Ինձ տարէք Օրիորդի մօտ, թող նա դատէ ինձ։

—Օրիորդին այժմ չէ կարելի անհանգստացնել։ Նա քնած է։

—Ինձ պահեցէք մինչեւ առաւօտ, մինչեւ Օրիորդը վեր կը կենայ։

—Դու ո՞վ ես, ո՞ր տեղացի ես, ինչպէս է քո անունը։

—Ես ձեզ ոչինչ չեմ ասի։

Աղմուկը և աղաղակները հասան մինչեւ սպիտակ վրանը, որի վարագոյրներից մէկը կիսով չափ բարձրացաւ և կրկին ցած իջաւ։ Ամենքը նայեցին դէպի այն կողմը, միմեանց սաստելով.

—Օրիորդը դեռ քնած չէ։

Մի քանի րոպէից յետոյ, Օրիորդի ծեր սպասաւորներից մէկը մօտեցաւ խմբին, հարցրեց, թէ ի՞նչ է պատահել։ Եղելութիւնը նրան պատմեցին, նա հեռացաւ։ Շատ չանցաւ, կրկին վերադարձաւ նա, յայտնեց, թէ Օրիորդը հրամայում է, որ լրտեսին բերեն իր մօտ։ Այնպէս կապած, կաշկանդած, տարան նրան։

Սպիտակ վրանը մի թեթեւ, շարժական պալատ էր իր բոլոր յարմարութիւններով։ Նա կազմուած էր մի քանի մասերից, որոնք բաժանուած էին միմեանցից առանձին պաստառներով։ Իւրաքանչիւր մասը որոշուած էր Օրիորդի զանազան սպասաւորների կացութեան համար, համեմատ նրանց պաշտօնին և ծառայութիւններին։ Մի մասում կենում էին Նրա նաժիշտները, միւսում՝ Նրա դայեակներն ու դաստիարակները, երրորդը իր ննջարանն էր, իսկ չորրորդը ընդունելութեան խորանը։

Նա դեռ քնած չէր, թէեւ գիշերի կէսից վաղուց անցել էր։ Միայնակ էր իր ննջարանում և, առանց հանուելու, նստած էր մի գահաւորակի վրայ։ Բարակ շղթայով՝ սիւնից քարշ ընկած պղնձեայ ճրագը, որ մի առասպելական թռչունի նմանութիւն ունէր, ճաճանչելով վառվում էր, և իր աղօտ լոյսը թափում էր Նրա գունաթափ դէմքի վրայ։ Տխո՛ւր էր նա, և աւելի տխուր, քան թէ մի սգաւոր հրեշտակ։ Ոսկեգոյն գիսակները, որ Ռշտունեաց լեռնական օրիորդների գեղեցկութեան գլխաւոր հարստութիւնն է, մեղմ գանգուրներով ծածկում էին Նրա սիրուն թիկունքները։ Աչքերի մէջ վառվում էր խորին թախծութիւն։ Ինչն էր ալեկոծում քնքուշ սիրտը, որ ուրախ լինելու, և յաւիտեան ուրախ լինելու համար էր ստեղծուած։ Նա մտածում էր... և այդ մտածութիւններն էին, որ խլել էին թէ նրա քունը և թէ հանգստութիւնը։ Մտածում էր հայրենի ամրոցների կործանման մասին, մտածում էր կորած, անհետացած մօր մասին, որին սիրում էր որդիական բոլոր տարփանքով, —մտածում էր տառապեալ հօր մասին, որ գնացել էր պատերազմելու սարսափելի վտանգների դէմ, որ գնացել էր ազատելու սիրելի ամուսնին։ —Եւ, վերջապէս, մտածում էր Սամուէլի մասին, որից շատ ժամանակ էր, որ ոչինչ տեղեկութիւն չունէր։ Ինչով բացատրել Նրա լռութիւնը։ Այդ հարցի վրայ խորհելիս, Նա ամբողջ մարմնով դողում էր, մանաւանդ երբ մտաբերում էր, որ կատարուած բոլոր աղէտների հեղինակը այն երիտասարդի հայրն էր, որին ինքը այնքան սիրում էր, որի սիրով միայն իրան կատարեալ երջանիկ և բախտաւոր էր համարում։ Իսկ Նա՞, Սամուէլը... արդեօք չէ՞ր փոխուել նա... արդեօք ի՞նչպէս էր նայում իր հօր գործողութիւնների վրայ... Այդ հարցերը խելագարութեան չափ վրդովեցնում էին խեղճ օրիորդին, և նա, անհնարին տարակուսանքների մէջ ընկղմուած, ոչ մի սփոփանք, ոչ մի դիւրութիւն չէր գտնում խռովեալ սրտին։ Եթէ Սամուէլը հաւատարիմ կը մնար սիրած աղջկան և նրա տոհմին, —նա պէտք է հակառակէր իր հօրը, որ ատելով ատում էր այդ տոհմը։ Նա պէտք է կորցնէր բոլորը և զրկուէր բոլորից, միայն իր սիրած աղջկը չկորցնելու համար։ Բայց արդեօք, կը տա՞ր նա մի այդպիսի զոհ, որով խսպառ խորտակվում էր նրա բախտը և գահը— Նրա ապագան... Եւ ինչպէ՞ս ընդունէր ինքը այդ մեծ զոհաբերութիւնը, զրկելով Մամիկոնեանների նշանաւոր ժառանգին հայրենական ժառանգութիւնից։ Միթէ իր սէրը բաւական էր լրացնելու այն անհուն կորուստը, որին պէտք է ենթարկուէր դժբախտ երիտասարդը, որ իւր բարձր արժանաւորութիւններով երջանիկ լինելու և միշտ երջանիկ լինելու իրաւունք ունէր...

Այդ դառն մտածութիւնների խռովութեան մէջն էր օրիորդը, երբ բանակում տեղի ունեցած աղմուկը գրաւեց նրա ուշադրութիւնը։

Միայնութեան րոպէներում տխուր խոկումները գիտէին պղտորել նրա զգայուն սիրտը, իսկ երբ պէտք էր սառնասիրտ լինել, այդ ժամանակ նա ունէր իր սառնութիւնը և մեծապատուութեանը վայել զգօնութիւնը։

(Շարունակելի)

Բայց Ամերիկա նոր նախագահ կ'ընտրէ կոր, Պարոն Քլէմանսոյի փորը հիւանդ է և Էտմոն Ռօսթան խօսք առած է այս տարի Chanteclerը աւարտելու։

Սպանիոյ թագուհին նորէն յղի է և Պարոն Թիթթոնի յօդացաւէ կը տառապի կոր։

Այս բաներով զբաղող չի կայ։ Քօնֆէրանս, Հագգը պէյ, սահմանագլուխ, գաղթականներ, Պետրոս Հալաճեան, Տեղապահ, Վիրանշէհր, սով, և երեսփոխանական ընտրութիւններ։

Ասոնցմէ դուրս բան չի կայ և աշխարքին խապար չունին։

Բայց անդին ուրիշ մեծ հարցեր կան, նոր գիւտեր կ'ըլլուին կոր, օդագնացութիւնը երեք ամսէ ի վեր հսկայական քայլեր առաւ, որո՞ւ կ'ըսեմ՝ Պուլկարիան առեր կ'երթան կոր։

Եթէ մամուլի Ազատութիւնը այս պիտի ըլլար, հաւատացէք որ յօգնութիւնը չէր արժեր։

Հին Ռեժիմի օրերուն օրագրութիւնը հազար անգամ աւելի գիտակից էր իր պաշտօնին։

Ինչ որ ինծի մտածել կու տայ թէ Ազատութիւնը երկու բանի տալու չէ, մէյ մը կիներուն և մէյ մըն ալ լրագիրներուն։ Տալուդ պէս, իրենց պարտականութիւնները կը մոռնան և կը սկսին պոռնիկանալ։

Սահմանադրութիւնը մեզի տրուելէն ի վեր, այս վերջի երեք ամիսներուն մէջ, Պարոն Րայթի օդաչու գործիքը մանաւանդ մեքերը զբաղեցնող ամէնէն կարեւոր խնդիրը եղաւ և մեր լրագիրները Տաճատ վարդապետի ձօրուքը բաներ կ'երթան կոր տակաւին։

Աս ներելի բան չէ։

Ես ըսել թէ ինծի պէս ֆանթեզիստ գրողի մը կը մնայ կոր խօսիլ ձեզի դարուս էն նշանաւոր մէկ գիւտին վրայ և ներկայացնել aviationի գաղտնիքները։

Ու շատեր կան որ դեռ կը պնդեն թէ կնոջական խնդիրներէն դուրս խելքս բանի մը չի հասնիր։

Ասիկայ ապացոյց մըն է ձեզի ապացուցանելու թէ կիներով շատ զբաղող մէկու մը համար շատ դժուար չէ օդապարիկին ինչ ըլլալը գիտնալ, տրուած ըլլալով որ օդապարիկը և կիները շատ չեն տարբեր իրարմէ, անոր համար որ ոչ մին ղեկ կը բռնէ և ոչ միւսը։

Պալոնի մը բարձրացման և կիներու անկման խնդիրը մարդկութեան համար ամէնէն անլուծելի հարցը պիտի մնայ յաւէտ։

Պալոն և կին, մէկուն տակէն և միւսին վրայէն երեսի ջուրով ելլալ թէեւ ամէն մարդու գործ չէ, բայց պիտի փորձեմ երկու բառով ձեզի հասկցնել թէ ինչ է օդագնացութիւնը, քանի որ Պարոյր Բէշէթեան գոնէ հոն տեղուանքը չըլլար կոր։

Ծովը, ցամաքը իբրեւ թէ բաւական անեզրութիւն չունենային, հարկ եղաւ որ օդն ալ բանի մը ծառայէր մարդոց տեղափոխութիւնը դիւրացնելու համար։

Շոգենաւերը և երկաթուղին քիչ կուգային կոր մարդոց յարաճուն bougeotteին և հարկ եղաւ օդէն աւելի ծանր բան մը փնտռել՝ վերասլաց մեր պէտքերուն գոհացում տալու համար։

Ամերիկացի մը, Պարոն Րայթ, բրաւ չըրաւ շինեց aéroplane մը որուն շնորհիւ այսօր Ռօպէրթ Գօլէճ կրնանք երթալ առանց Շիրքէթի պէտքը զգալու և առանց ստիպուած ըլլալու այծերու պէս մագլցիլ լեռներուն կուշտն ի վեր։

Մինչեւ հիմա ես թէրացայ երթալ և Իզմիրլեան Հայրիկին ներկայացնել որդիական յարգանքներս։

Պատճա՞ռ։ Սկիւտարի վերելքը։

Շնորհիւ սակայն Պարոն Րայթի գիւտին, այսուհետեւ պարտաւոր չպիտի գտնուիմ, և Սրբազանին ձեռքը երթալ համբուրել այնքան դիւրին պիտի ըլլայ որքան դիւրին է Ղալաթիայէն Չէլիշէն երթալ, տուփ մը այցեքարտ ապսպրելու համար։

Թիւնէլը կը նստիս և կ'ելլաս վեր, օդապարիկը կ'առնես և չիփ չիտակ Սկիւտար։

Ղեկաւոր օդապարիկին մինակ օգուտը աս պիտի ըլլայ։

Այսուհետեւ պարտք ըրէ ուզածիդ չափ, խանութպանը գործ չունի նէ թող սպասէ որ աշխէն անցնիս։ Թռա՞ւ։

Առաջ ատակ չունեցողին «կը թռի» կոր կ'ըսէին, ասկէց ետքը թռելու համար մարդուս դրպանը լեցուն ըլլալու է... օդէն աւելի ծանր ըլլալուն պատճառաւ։

Գերմանիան և ուրիշ քանի մը կռուասէր ազգեր օդապարիկին կարեւորութիւն շատ կու տան կոր, որովհետեւ ատիկա միջոց մը պիտի մատակարարէ իրենց՝ վերէն ռմբաձիգ ընել իրենց թշնամի բանակները։

Մարդուս գլխուն դեռ ինչե՛ր պիտի գան, տեղը չէ հարցնելու։

Անգամ մը որ օդապարիկը գործածութեան մտնէ, թող կառավարութիւնները կիրարկեն զայն ինչ բանի որ յարմար կը տեսնեն։

Ինծի համար մէկ բանի մէջ օգուտ ունի ան։

Սիրահարութիւններու systèmeը պիտի փոխէ և այսուհետեւ փոխանակ պատուհաններու առջեւ սըլըքտալու, տանիքներու վրայ պիտի պտըտցնենք մեր զգացումները՝ եթէ կատուներէն տեղ աւելնայ։

Բերայ հաստատուելէս ի վեր կին մը աչքս խածաւ, բայց մէկ կերպով քաջութիւնը չեմ ունենար կոր սիրտս իրեն բանալու։

Մերժումի վախը կայ ներսիդիս և իմ ինչ հիմնալի մարդ ըլլալս չեմ կրնար կոր հասկցնել իրեն, որովհետեւ երեսփոխանութեան աչք չունենալուս համար չեն ներեր կոր ինծի ինքզինքս գովել հրապարակաւ։

Բայց կայնեցէք, անգամ մը թող օդապարիկը բերեն Պոլիս, առաջին գործս պիտի ըլլայ մէկ հատ մը վարձել և չիփ չիտակ իջնել աչք տնկած կնկանս տանը վրայ։

Կնիկը յանկարծակիի պիտի գայ և պիտի վազէ մօրը վրայ։

—Մայրիկ, մայրիկ, վերը մէկը կայ, վար իջնել կ'ուզէ կոր։

—Ներս առ, աղջիկս, ներս առ։

—Ամօթ չըլլայ, մայրիկ։

—Ինչո՞ւ ամօթ պիտի ըլլայ։ Հայրիկիդ մեռած օրը Մկրեան Տէր Յովհաննէսը չըսա՞ւ քի վերէն ինչ որ գայ խապուլ ընելու ենք։

Ե. ԱԼՓԻԱՐ

ՊՈԼՍԷՆ ԷՋՄԻԱԾԻՆ

19 Հոկտ.—Առաւօտուն կանուխ Սամսոնի առջեւ ենք։ Գիշերային անձրեւէ մը ետքը, օդն ու ծով՝ երկուքն ալ խաղաղ են։

Սամսոնը, ասիական ափունքի վրայ, կարծեմ ամէնէն սիրուն քաղաքն է իր դիրքովը ու առեւտրական կարեւորութեամբ։ Տեսակ մը կեդրոն է Փոքր-Ասիոյ ամէնէն մշակուած քաղաքներու, Ամասիա, Մարզուան, Սեբաստիա, Թոքատ, Խարբերդ, Տիգրանակերտ Սամսոնի ճամբով կ'ընդունին իրենց առեւտրական ապրանքները։ Մարզուան ու Ամասիա Սամսոնի ճամբով՝ դրամի փոխած են ցարդ իրենց առատ բերքերը։

Հանգստի բաւական միջոց ունինք, և ուզելով տակէ օգտուիլ, քաղաք կ'իջնենք խաղաղիկ ծովով մը։ Կիրակի է օրը, ու պատարագի ժամ։ Եկեղեցիին արարողութիւնները կը կատարուին դպրոցին վարի յարկը։ Երբ ներս մտանք, վարդապետ մը կը քարոզէր, յստակ ու շատ հասկնալի։ Քարոզին այն մասն էր ուր վարդապետը կը զգուշացնէր երիտասարդները, պատանիները խելքով վարուիլ ո'չ թէ վախով. կը յորդորէր կիները, իրենց սեռին յատուկ թուլութեամբն ու թեթեւութեամբը, չվրդովուիլ ու չվրդովեցնել ուրիշները։

Չմոռնամ ըսել թէ քարոզիչն է Սահակ վրդ. Օտապաշեան։ Որքան հնար է մակաբերել իր արտայայտութիւնէն, բառերուն արտասանութենէն, կտրուկ նախադասութիւնէն, չա՛տ դիւրաւ տեղի տուող մը չէ. կ'երեւի թէ կորով ու սրտի ալ տաքութիւն պէտք է ունեցած ըլլայ։ Աղուոր հասակ մը ունի. թուխ մօրուք, թխագոյն մորթ ու թափանցիկ նայուածք։ Դառն հպարտութիւն մը կ'արտացոլայ, թերեւս աւերեւոյթ աւելի քան թէ իրական։

Ինքն ալ մեզի պիտի ընկերակցի իբրեւ պատգամաւոր Սամսոնի։ Կը հաստատեն որ եթէ դիմադրութեան պէտքեր ունենանք, լաւ ուժ մը պիտի ըլլայ մեզի Գրիգորիս Պալագեանի ու Գէորգ Ասլանեանի հետ։

Նորաշէն եկեղեցին կը մնայ կիսատ, լայն յատակագծի մը վրայ բարձրացած. ամբողջութիւնը շատ փառաւոր պիտի ըլլայ։ Ձերպը ափսոսած է եղեր այդ շինութիւնը։ Ըստ իս՝ աւելորդ չէ այդ շինութիւնը. եկեղեցին ո'ւր որ ըլլայ, մեզի համար ազգային հաստատութիւն մըն է որ իրեն կը քաշէ։ Ու պիտի փափաքէի որ ասիական ափունքի վրայ հայկական աղուոր կեդրոններ ունենանք։

Ցաւալի է որ, մանր մունր, փոքր ու մեծ անհամաձայնութիւններ՝ պառակտումներու պատճառ տուած են ու այսօր այդպիսի շինութիւն մը կը մնայ կիսատ, բարձր դիրքի մը վրայ։ Ինչ լաւ կ'ըլլար եթէ խեղդէին մանր ու մեծ նկատումները, լաւցնէին ըմբոստ կիրքեր, ու համաձայնէին իրենց տեղական հարցերուն բոլորտիքը։

Նաւակէն դուրս չելած, հետաքրքրօրէն կը հարցնենք մեր Թուրք նաւավարին թէ դէպքեր տեղի ունեցա՞ն այսօրեր։

—Ոչինչ. միայն թէ քիչ մնաց կը պատահէր։

—Ո՞վ է պատճառը։

—Հայերը, կ'ըսէ։

Ցամաք ոտք դրած թէ ոչ, նոյն հարցումները կ'ուղղենք ծանօթներու։ Խնդիրը աս է։ Նախորդ շաբթու՝ Թուրք մտաւորականի մը կողմէ գրգռիչ պարունակութիւն ունեցող յօդուած մը կը հրատարակուի։ Ու ճիշդ Պոլսի մէջ կրկնուած տարաձայնութիւնները արձագանգ գտած են Սամսոնի մէջ թէ ջարդ պիտի ըլլայ, սուրը պիտի չողայ մէջտեղը, արիւն պիտի քալէ, ու Պայրամը պիտի տօնուի մարդկային նոր զոհերով։ Ինէպոլցի Թուրք մը, տարիէն հոս հաստատուած, ճաշարանի մը մէջ, առանց պատճառի, դաշոյնը կը քաշէ ու կը սպառնայ հայու մը, պոռթկալով թէ երեք օր ետքը ըլլալիքը թող մէկ օր առաջ կատարուի։ Չեմ ուզեր ատոնցմէ լուրջ հետեւութիւններ հանել, միայն թէ ամէն տեղ միտքերու յոռի դրութիւն մը կը տիրէ։ Ստոյգը սա է որ եթէ կառավարութիւնը քիչ մը արթուն հսկէ, քիչ մըն ալ ուժ ցոյց տայ, մեծապէս ձեռնտու կ'ըլլայ միտքերու դրութիւնը բոլորովին լաւի փոխելու։ Բռնդէին համար բնաւ ըսելիք մը չկայ. ամէն բարեմտութիւն ցոյց կու տայ։

Այսպէս, ինչ որ կը խօսուի մայրաքաղաքին մէջ, ինչ որ կայ հոն, վախ, կոտրածի սպառնալիք, ատոնք ամէնը կ'արձագանգեն հոս, ու, ինչպէս կը լսեմ, ներսերը աւելի դէշ է դրութիւնը։ Եթէ արթնութիւն չըլլայ կառավարութեան կողմէ, փոքր լուցկի մը ահագին հրդեհ մը կը բռնկցնէ։

ՀՐԱՆԴ

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԽՆԴԻՐ

Վիեննական թերթի մը մէջ կը կարդանք.— «Բարիզէն մեզի եղած զեկոյց մը կ'ըսէ թէ Ֆրանսայի կառավարութիւնը (որ մինչեւ հիմա քանի մը անգամ պալքանեան խնդիրներու առթիւ հակառակ կարծիքներու միջեւ միջնորդեց յաջող կերպով) իրեն իբրեւ պարտականութիւն մը պիտի նկատէ պալքանեան գործին ապագայ զարգացումին մէջ ազդեցութիւն մը գործել՝ ներհակ կարծիքներու հաշտութեան վրայ, թէ՛ դեսպանախորհուրդին ռուսական ծրագրին հիման մասին կատարուելիք բանակցութեանց միջոցին և թէ ատոնց նկատմամբ պատահական կերպով տեղի ունենալիք վիճաբանութեանց առթին։ Կարելի է Բարիզի մէջ քաջալերութիւն մը գտան հետեւեալ այդ ընթացքին համար այն երախտագիտական զգացումներէն որոնք օտար շահագրգռուող շրջանակներու մէջ կը յայտնուի Ֆրանսայի այդ դերին համար։ Միջնորդութեան մասին եղած այդ ջանքերը, եթէ կ'ուզուի անոնց հիմերը դատել, պէտք չէ նկատողութեան առնել Ֆրանսայի դաշնագրութեան ու բարեկամութեան միակ տեսակէտով, ինչպէս ընդհանուր կերպով անհրաժեշտ կ'երեւայ մեծ հետեւանքներ ունենալիք որոշմանց արդի երեւոյթին մէջ. հարկ է քաղաքական վիճաբանութեանց մէջ մէկզի թողուլ տէրութեանց զանազան խումբերուն ընդդիմութիւնը։ Ուրեմն պէտք է, շահագրգռուող բոլոր տէրութեանց համար հաւասարապէս կարեւոր գործ մը կատարուելով հանդերձ, առկախ գործերու բարեկամական կարգադրութեամբ մը առաջքը առնել եւրոպական խաղաղութեան համար վտանգներու կարելիութիւնը, որոնք կրնան առաջ գալ պալքանեան տագնապին երկար տեւելէն։»

ՌՈՒՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Բեդերսպուրկէն հետեւեալը կը հեռագրէ Թանի թղթակիցը չորեքշաբթի օրուան թուականով.— Այս տեղի կառավարական շրջանակներուն մէջ կարծիքի մեծ անհամաձայնութիւններ կան՝ տէրութեան արեւելեան քաղաքականութեան մասին։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքի ուղեւորութենէ վերադարձին դեսպանախորհուրդի ծրագրին նկատմամբ շատ ընդդիմութիւններ գտաւ կայսեր շուրջը գտնուողներու մէկ մասին և արտաքին գործոց նախարարութեան մեծ պաշտօնատարներու կողմէ։ Ասկէ առաջ եկած են այն հեռագիրները թէ դեսպանախորհուրդին ծրագիրը մէկ կողմ թողուած է։ Այդ ծրագրին Վիեննայի գահլիճին ղրկուիլը ցոյց կու տայ թէ Պ. Իզվոլսքի յաղթած է, գէթ առայժմ։ Աւստրօռուս բանակցութիւնները կը շարունակին։

— Ռուսիա, դեսպանախորհուրդին վերաբերեալ իր ծանուցագրին մէջ, կ'առաջարկէ Կրետէի պաշտպան չորս տէրութեանց մէկ գումարումը։ Ռուսիա կ'ըսէ թէ Կրետէի խնդիրը կրնայ դեսպանախորհուրդին ներկայացուիլ, եթէ տէրութիւնները յարմար դատեն։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պերլինէն Թանի թղթակիցը կը հեռագրէ չորեքշաբթի օրուան թուականով.— Գերման դիւանագիտական իրազեկ անձնաւորութիւն մը, այսօր, ինծ հետ խօսեցաւ Ֆրանսայի ու Գերմանիոյ անհամաձայնութեան վրայ՝ Գազապլանքայի միջադէպին համար, և ըսաւ.— «Բարիզի մէջ ծանօթ է մեր տեսակէտը՝ Տէյլի Թէլէկրաֆի հրատարակութենէն առաջ տրուած յիշատակագրի մը մէջ նշանակուած։ Յայտնի է թէ իրաւարարութիւնը կ'ընդունինք իրաւունքի և իրողութեան մասին. նաեւ յայտնի է որ մեզի համար պատուոյ խնդիր մը կայ, ուր այնպէս կը նկատենք թէ գերման դրօշը խնդրոյ առարկայ է։ Իրողութիւնը այն է որ գերման հիւպատոսական խումբ մը յարձակում կրեց։ Առանց կանխապէս ըսելու թէ ո՛վ իրաւունք ունի կամ անիրաւ է, կ'ուզենք որ Ֆրանսա պարզապէս ցաւ յայտնէ իր զինուորներուն բռնի ընթացքին համար։ Կ'ըմբռնենք Ֆրանսայի սպաներուն ընթացքը. միւսներն ալ միեւնոյն բանը պիտի ընէին։ Անհաւանութիւն մը կամ կշտամբանք մը չենք ուզեր. այլ ցաւ յայտնելու պարկեշտութիւն մը և ատոր մասին չենք կրնար իրաւախոհ ըլլալ, ինչպէս տագնապէն առաջ ծանուցինք։ Միջադէպին կարգադրութիւնը դիւրին է, եթէ ազգային պատիւը խնդրոյ առարկայ եղած չըլլայ, բայց այդ կէտն է խնդիրը ծանրացնողը։»

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԽՆԴԻՐԸ

Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ պատուիրակները շաբաթ օրն ալ շարունակեցին բանակցութիւնները։ Այդ նիստին մէջ քննուեցան Ելմտական Նախարարութեան և Հանրային Պարտքի վարչութեան վերաբերեալ հաշիւները։ Ռումէլիի երկաթուղիներու տնօրէն Պ. Կրոս Վիեննայէն հրահանգ խնդրած էր՝ երկաթուղիներու խնդիրը կա'մ ուղղակի Օսմ. Տէրութեան և կամ Պուլկարիոյ հետ կարգադրել։ Այդ հրահանգը տրուեցաւ, որ կը ծանուցանէ թէ խնդիրը ուղղակի մէկ կողմին հետ բանակցելով պէտք չէ կարգադրել, որով Պ. Կրոս և երկրորդ տնօրէն Պ. Միւլլեր ներկայ չգտնուեցան շաբաթ օրուան գումարումին։

—Սապահ կ'ըսէ թէ Ելմտական Նախարարութեան Հանրային պարտքի հաշուակալ Արմենակ պէյ Սագըզ Թուրքեւպուլկար յանձնաժողովին անդամ չէ, այլ տեղեկութիւն առնելու համար կը հրաւիրուի։

—Պուլկարիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնեաներէն Պ. Բոլիվ, որ Ռումէլիի երկաթուղիներու խնդրոյն համար հրահանգ կը բերէ պուլկար պատուիրակ Պ. Լիափչէվի, շաբաթ օրը Կ. Պոլիս ժամանեց։

—Պուլկար պատուիրակ Պ. Լիափչէվ, կ'ըսէ Շուրայի Իւմմէթ, կ'աշխատի երկու լուծուելիք ելմտական խնդիրները յաջողցնելու Արեւելեան Ռումէլիի տուրքին և Երկաթուղիի հարցին. իսկ Պուլկարիոյ տուրքին և Օսմ. Հանրային Պարտքէն Պուլկարիոյ ինկած բաժնին խնդիրը նկատողութեան չառնել. սակայն բանակցութիւնները դեռ նախնական շրջանին մէջ կը գտնուին, որով կարելի չէ ըսել թէ ի'նչ արդիւնք պիտի ունենան։

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒՆ ՎԻՃԱԿԸ

Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը հեռագրած էր թէ Սիսէն Ատանա գացող կառաւանի մը վրայ յարձակեր են շրջակայ գիւղերու խուժանները։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը դրած էր Ատանայի կուսակալութեան՝ փութով քննութիւն կատարել և ըսուած դէպքին ստոյգ ըլլալը կամ ոչ, և եթէ ստոյգ է, կառավարութեան կողմէ ձեռք առնուած միջոցները իսկոյն տեղեկագրել։ Ատանայի կառավարութիւնը հոկտեմբեր 21 թուականով հեռագրած է թէ, ինչպէս առաջներն ալ ծանուցուած է, նահանգին շրջականներուն անդորրութեան ու բարեկարգութեան համար միշտ հսկողութիւն կը կատարուի և թէ ոչ մէկ կողմ նոյնիսկ պարզ կռիւի մը պատճառ ըլլալիք դէպք մը չէ պատահած. նաեւ այս միջոցիս թէեւ կարգ մը չարամիտներ սուտ լուրեր կը հրատարակեն, սակայն ատոնք բոլորովին անհիմն են և ամէն ոք միաբանութեամբ իր անձնական գործերովը կը զբաղի։

—Տրապիզոնի կուսակալութիւն հեռագրեց Ներքին գործոց նախարարութեան թէ Ճանիկի գաւառին նկատմամբ եղած յուզումնալից լուրերը չարամիտներու կողմէ հրապարակ հանուած են, թէ կատարուած քննութեամբ հաստատուած է որ յուզում պատճառելու պարագայ մը բնաւ չկայ և թէ հանրութեան ծանուցուած է որ անդորրութիւնը խանգարելու ձեռնարկողները իսկոյն օրինական պատժոյն պիտի ենթարկուին. նաեւ նահանգին կեդրոնէն պէտք եղածին չափ զինուորներ ղրկուած են։ Սխալ է այն լուրը թէ իսլամ տղայ մը լուցկի նետած ըլլայ վանքի մը վրայ։ Վաճառատունէ մը զէնք սպրդող անձն ալ այդ տեղին գիշերապահն է, որ յայտարարեր է թէ «քէյֆ»ին համար սպրդած է։ Այդ անձը յանձնուած է դատական պաշտօնեաներուն։ Կուսակալութիւնը ծանուցած է Ճանիկի կառավարիչին որ ծխախոտի գործաւորներուն բանթողին առթիւ ծագած միջադէպին պատճառ եղողները ձերբակալուելով դատական պաշտօնեաներուն յանձնուին։

—Պարտիզակի մէջ ամսոյս 22ի գիշերը ձկնորս Բէյ Մէկըր առնելիքի խնդրոյ մը համար Ռէժիի գործաւոր Արմենակի հետ կռուեցաւ և դաշոյնով զայն կուրծքէն վիրաւորեց։ Արմենակ քիչ ետքը մեռաւ։ Ոճրագործը ձերբակալուեցաւ։

—Կայս. Իրատէ մը վաւերացուց նախարարաց Խորհուրդին այն որոշումը, որով, ինչպէս ծանուցինք, քննիչ մարմին մը պիտի ղրկուի Վիրանշէհր։

ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

Էխօ տը Բառի հետեւեալը կը գրէ.— «Շատ ստոյգ լուրի մը նայելով, Գերմանիոյ դեսպան Պառոն Մարշալ պաշտօն ունի եղեր ստանալու և հաղորդելու Վեհ. Սուլթանին ծածկագիր հեռագիրները։ Այդ կարգի մասնաւոր հեռագիրներու նկատմամբ գրուած արգելքին հետեւանքով նոյն պաշտօնը կը կատարէ, ինչ որ Կ. Պոլսոյ մէջ պարզապէս ստոյգ կը նկատուի։ Դեսպանատունէն ժամանած ծածկագիր հեռագիրներու պատճէնները հաւանօրէն կը պահուին, ծածկագրութիւնները լուծելու կարող անձի մը քննել տալու համար։ Այդ կերպով նոյն հեռագիրները եթէ գտնուին, պիտի հասկցուի թէ Վեհ. Սուլթանը ի՛նչ գրած է Լոնտոն գտնուող փախստական Իզզէթ փաշայի և կամ Բարիզի Օսմ. նախորդ դեսպան Միւնիր փաշայի նման օտար երկիրներ գտնուող ուրիշներէ ի՛նչ բաներ իմացած է։ Պառոն Մարշալի վերագրուած այդ արարքը զանազան մեկնութեանց պատճառ կ'ըլլայ։»

Եէնի Կազէդա կ'ըսէ թէ բնաւ կարելի չէ հաւատալ որ Գերմանիոյ դեսպանը իր դժուարին գործերուն մէջ այդ կարգի հաղորդակցութեան մը միջնորդէ։ Թուրք թերթը կը յարէ.— «Մենք այս սուտ լուրը արտատպեցինք իբրեւ նմոյշ մը տարօրինակ լուրերու։»

ԱՏԱ ԳԱԼԷԻ ԳՐԱՒՈՒՄԸ

Օսմ. Կառավարութիւնը երբ իմացաւ Դանուբի մէջ Ատա Գալէի կղզին Աւստրիոյ կողմէն գրաւումը, իսկոյն տեղեկութիւն ուզեց Վիեննայի օսմ. դեսպանատան գործակատար Րէշատ Հիքմէթ պէյէն, որ այդ մասին հեռագիր մը ուղղեց Մեծ-Եպարքոսին և հարկ եղած մանրամասնութիւններն ալ թղթատարով ղրկեց։ Թանին կ'ըսէ թէ այդ գրաւումը ուրիշ միջադէպի մը առթիւ երեւան ելած սխալ լուր մըն է։ Աւստրիոյ զօրավարներէն մէկը, արդարեւ, մէկ քանի՛ ընկերներով կղզի մը գացեր և տեղւոյն ամրութեանց և զօրանոցներուն տեսակէտով կարեւորութիւնը քններ է։ Աւստրիա, աչքի առջեւ ունենալով Սերպիոյ հետ պատերազմի մը հաւանականութիւնը, այդ տեսակէտով կարգ մը ձեռնարկութիւններ եղած են։ Հետեւաբար կղզին— որ Քընալը կղզին չափ տափարակ կղզեակ մըն է, թէեւ գրաւուած չէ, սակայն երբ Աւստրիոյ կողմէ Սերպիոյ դէմ զինուորական գործողութիւն մը կատարուի, գրաւումը հաւանական կ'երեւայ։ Թանին հարկ չի տեսներ յայտնելու թէ պէտք է աչալուրջ գտնուիլ այդ հաւանականութեան հանդէպ։

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ 1909 ՏԱՐՒՈՅ

Ս. Փ. Ազգ. Հիւանդանոցի սեփական 1909 տարւոյ պարզ օրացոյցը հրապարակ ելած է մաքուր տպագրութեամբ և կը վաճառուի բոլոր գրավաճառաց քով։

Գինն է 1 ղահեկան

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սապահի խմբագիրներէն մէկը, շաբաթ իրիկուն ուշ ատեն, ընդհանուր կացութեան վրայ տեղեկութիւն ուզեց Մեծ-Եպարքոսէն, որ պատասխանեց.— «Մեր ընդհանուր կացութիւնը լաւ է. գոհ ենք։»

— Մեծ-Եպարքոսը շաբաթ առտու կայս. Պալատ երթալով, Վեհ. Սուլթանին ներկայացաւ։

— Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ Սըր Էրնէսդ Քասէլ Օսմ. Պանքային հետ բանակցութեան մտած է՝ Օսմ. Տէրութեան կարեւոր փոխառութիւն մը ընելու համար։ Բանակցութեանց արդիւնքին վրայ նոյն անձը Կ. Պոլիս պիտի գայ։

— Վիեննայէն կը հեռագրեն թէ քաղաքական կարեւոր շրջանակներու մէջ կը յայտարարուի որ Աւստրիա սկսած է հակամիտութիւն ցոյց տալ՝ դեսպանախորհուրդին մասնակցելու համար։ Այդ լուրը զանազան աղբիւրներէ կը հաստատուի։

— Ռուսիոյ կայսրը, Տումային նախագահը իր ներկայութեամբ ընդունած պահուն, յայտարարեր է որ Սլաւներու մասին սէր և համակրութիւն կը տածէ, սակայն այդ պարագան պատճառ մը պիտի չկրնայ ըլլալ որ Սերպիոյ համար պատերազմի ձեռնարկէ։ Այդ տեսակցութենէն հաստատուած է որ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքիի դիրքը խախտած չէ։

— Օրթագիւղի մէջ զանազան տարրերէ բաղկացած ակումբ մը պիտի կազմուի «Օսմ. Միութեան ու փոխադարձ օգնութեան քլիւպ» անունով։ Կայսերական իշխան Եուսուֆ Իզզէտտին էֆ. ստանձնած է պատուակալ նախագահութիւնը։ Կայսերազուն իշխաններէն ոմանք ալ պատուակալ անդամ պիտի ըլլան։ Այս իրիկուն Օրթագիւղի Հայ-Հռոմէականներու վարժարանին մէջ ընդհանուր ժողով մը գումարուելով, առժամեայ քոմիդէին կողմէ պատրաստուած ներքին կանոնագիրը պիտի կարդացուի։

— «Սուլթան Ազիզին գաթիլլերի» անուն հրատարակութեան հեղինակը՝ Սարգիս Օրբերեան, կ'ըսէ Թանին, հարցաքննութեան պահուն խոստովաներ է որ չքաւորութեան պատճառով կատարած է այդ հրատարակութիւնը։ Հարցաքննիչ դատաւորը որոշեր է զայն ձերբակալել։

—Դեսպաններէ ոմանք հարցուցեր են Բ. Դրան թէ պահեստի զինուորները ե՛րբ արձակելու մտադրութիւն կայ, քանի որ Պուլկարիա պահեստիներու մէկ քանի գունդեր արձակած է։

—Թաշ Գըշլայի ըմբոստ զինուորներուն դատավարութիւնը հինգշաբթի օր կատարուեցաւ զինուորական ատեանին առջեւ։ Կատարուած քննութեամբ հաստատուեցաւ թէ երեք հոգի գրգռիչ ու պարագլուխ եղած են։ Ատոնց մէկը զսպումի միջոցին մեռած է, միւսն ալ վիրաւորուած. այս վերջինը բժշկուելէն ետքը պիտի դատուի. իսկ երրորդը հրացանի պիտի բռնուի։ Ըմբոստութեան մասնակցող միւս զինուորներն ալ բերդարգելութեան և շղթայակիր աշխատութեան դատապարտուած են։

—Ֆրանքֆուրթէր Ցայդունկ կ'իմանայ թէ Վեհ. Սուլթանը հաւաներ է որ Եըլտըզի պալատան պահապան զինուորներու թիւը երեք հազարի իջնէ։ Թայմզ ալ կ'ըսէ թէ այդ զեղչը աստիճանաբար պիտի կատարուի։ Հաւանական է որ ալպանիացի զինուորներու գունդը և Երթողրուլ հեծելազօրքերը Կ. Պոլիս մնան իբրեւ անձնապահ։

—Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ անգլիացի սեղանաւորներ կ'ուզեն մասնակի փոխառութիւններ ընել Օսմ. Տէրութեան։

—Ելմտական նախարարութիւնը ծանոյց ամէն կողմ որ բոլոր նահանգներու մէջ գտնուած կայս. կալուածներէն Պետութեան ունեցած իրաւունքները անյապաղ գանձուին։

—Ելմտական նախարարութիւնը, Բ. Դրան մէկ հարցումին պատասխանելով, տեղեկագրեց թէ Պոսնայի ու Հերսէքի հասոյթները մինչեւ ելմտական 1291 թուականը 550—600,000 ոսկի էին, իսկ 1291 տարին 450,000 ոսկի։

—Չէրքէսքէօյի աւազակները հալածելու համար ղրկուած զինուորները աւազակներէն ութը ձերբակալեր են, կայարանէն կէս ժամ հեռուն գտնուած ձորի մը մէջ. հասկցուելով որ ատոնք երկաթուղիի կամուրջը քանդելու նպատակով հոն կը գտնուին, հետապնդումները փութով առաջ կը տարուին։

—Ամերիկեան դեսպանը, ուրբաթ օրը, Վեհ. Սուլթանին ներկայանալով, շնորհակալութիւն յայտնեց Սքօրբիոն պահականաւուն նեղուցէն անցնելու մասին շնորհուած արտօնութեան համար։

—Էպուզզիա Թէվֆիք պէյ Ատանայէն երեսփոխան ընտրուեցաւ։

—Վեհ. Սուլթանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Պ. Թաֆթի՝ Մ. Նահանգաց նախագահ ընտրուելուն համար։

—Քննիչ մարմին մը մօտերս պիտի քննէ Սեւ ծովի նեղուցին ամրոցները։

—Կ. Պոլսոյ ոստիկանութեան և ոստիկան-զինուորներու մարզիչ ու քննիչ կարգուեցան Ալի Ֆէթհի պէյ, Կէվկէլիի ոստիկան զինուորներու հրամանատար Խօճէր Ֆէվզի էֆ. և Սելանիկի ոստիկան-զինուորներու վարժարանին ուսուցիչ Հայտար էֆ., որոնք մօտերս Կ. Պոլիս պիտի ժամանեն։

—Քաղաքապետութիւնը Բ. Դուռնէն հրահանգ խնդրեց այն պարագային համար երբ Յոյները չմասնակցին ընտրութեանց։

—Յունարէն Նէոլոկոս լրագիրը, որ բաւական տարիներէ ի վեր իր հրատարակութիւնը դադրեցուցած էր, շաբաթ օրը վերսկսաւ հրատարակուիլ։ Յաջողութիւն կը մաղթենք մեր պաշտօնակիցին։

—Վանայ նահանգին կուսակալ անուանուեցաւ Սուրիական Տրիպոլսոյ գաւառին կառավարիչ Ճէլիլ փաշա։

—Ֆէրտինանտ իշխանը մեռցնելու համար ղրկուած ու ձերբակալուած անձը՝ Բէլիչքօ-Կէօրկիէվ յայտարարեր է որ իշխանին կեանքին դէմ դաւադրելու պաշտօն յանձնուած է իրեն, թէ ուրիշ երկու անձեր ալ Լօզանի ու Բէնչէվի մասին միեւնոյն պաշտօնը ունին և թէ ատոնք Պուլկարիոյ մէջ կը գտնուին և Սելանիկէն Սանտանսքիի կուսակիցներուն կողմէ ղրկուած են։

— Մէլիլլէէն կը հեռագրեն Եէնի Կազէդայի թէ վերջերս երեւան ելած ապստամբներու և զինուորներու միջեւ ընդհարումները կը շարունակին. այսօրերս զինուորներու ժամանման կը սպասուի. կը յուսացուի որ շփոթութեանց առաջքը առնուի։ Վերջին հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ նոր ընդհարումի մը պահուն ապստամբները չկրնալով դիմադրել, հարկադրուեր են դէպի Պատիյէ քաշուիլ։

— Անատոլուի երկաթուղիին 42րդ շաբթուան հասոյթը իւրաքանչիւր քիլոմեթրի սապէս է.— Հայտար Փաշա-Էնկիւրիի գիծ (578 քիլոմեթր) 11,596 ֆր. անցեալ տարիէն 2,092 պակաս և միւս շաբաթներէն ալ 2,647 պակաս։ Էսքիշէհր-Գոնիայի գիծ (445 քիլոմեթր) 7,041, անցեալ տարիէն 6,258 պակաս և միւս շաբաթներէն ալ 1,448 պակաս։

—Բերայի Գառլման հանրածանօթ վաճառատունը միայն քանի մը օրուան համար կազմակերպած է բացառիկ վաճառում մը։ Շատ աժան գիներով կը ծախուին ֆրանսական ապրանքներ, ինչպէս մանթօ, քօսթիւմ, պլուզ, կերպաս, ձեռքի պայուսակ, գօտի և ուրիշ շատ մը բաներ։ Լաւագոյն առիթ մըն է աս բոլոր այն ընտանիքներուն համար, որոնք կ'ուզեն ընտիր և աժան ապրանք գնել։

ՇԱԲԱԹ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 6 Նոյ.— Գերման դեսպան Ռատոլին իշխան երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշօնի հետ։ Կը հաւաստուի թէ համաձայնութիւնը կատարեալ է այն փոխադարձ ծանուցագիրներուն վրայ, որոնք Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ պիտի փոխանակուին։ Միջադէպը վերջնապէս փակուած կը նկատուի։

ՎԻԵՆՆԱ.—Սէրայէվօյի այն իսլամ պատուիրակութիւնը, որ Պոսնա-Հերսէքի կցման առթիւ իր մեծարանքները և շնորհակալութիւնները յայտնելու կուգայ, երէկ հոս հասաւ։ Հանդիսաւորապէս ընդունուեցաւ կայարանին մէջ թաղապետութեան և առեւտրական Ատեանին կողմէ։ Ճառեր արտասանուեցան։ Սէրայէվօյի թերթերը շատ համակիր յօդուածներ կը հրատարակեն իսլամ պատուիրակութեան Վիեննա գալուն առթիւ։ Սէրայէվօէր Թակպլաթ ի վեր կը հանէ թէ ատիկա պատմական կէտ մըն է Պոսնա-Հերսէքի իսլամ տարրին համար։ Պօսնաք Թուրք թերթը կը գրէ թէ նոյ. 5ի օրը ոսկի տառերով պիտի քանդակուի Պոսնա-Հերսէքի տարեգրութեանց մէջ։ Իսլամ պատուիրակութիւնը կ'ուզէ ամբողջ ազգին ապացուցանել սա իրողութիւնը թէ ճակատագիրը զերծ պահած է զինքը Սերպիոյ բռնակալութեան զոհ երթալէ, Հապսպուրկեան գերդաստանին զօրաւոր հովանիին տակ ապրելու երջանկութիւնը շնորհելով։ Միւսլիմանսքա Սվիեդ, յառաջդիմական կուսակցութեան օրգան, միեւնոյն իմաստով կը խօսի։

ՍՕՖԻԱ (Պուլկար գործակալութեան հեռագիր).—Սխալ է օսմ. պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակուած և Սելանիկէն քաշուած այն հեռագիրը թէ անցեալ շաբաթ պուլկար պահակազօրքեր Գարապուլաքի մօտ հրացան պարպած ըլլան երկու փայտահարներու վրայ, անոնցմէ քանի մը հատը վիրաւորելով։ Իրողութիւնը սա է. հոկտ. 24ին պուլկար շրջուն պահակախումբ մը պուլկար հողին վրայ նշմարեց Գարապուլաքէն երեք թուրք հնձողներ և ազդարարեց որ կանգ առնեն։ Այս վերջինները չհնազանդելնուն համար, պահակախումբը ստիպուեցաւ հրազէն պարպելու։ Այն ատեն Գարապուլաքէն 50 հոգի կրակ ըրին պուլկար զինուորներուն վրայ, առանց մէկը վիրաւորելու։ Կը կարծուի թէ թուրք մը սպաննուած ըլլայ։ Այսպիսի մանրախուսական միջադէպներ հազուադէպ չեն սահմանագլխին վրայ։

ՎԻԵՆՆԱ.—Վիլհէլմ կայսրը, Ֆրանց-Ֆէրտինանտ արքիդուքսին ընկերակցութեամբ, իրիկուան ժամը 6ին Շէօնպրուն հասաւ օթօմօպիլով, այցելութիւն տալու համար Ֆրանց-Եօզէֆ կայսեր։ Դղեակին շրջակայքը խռնուած մեծ բազմութիւն մը ջերմագին ընդունելութիւն ըրաւ կայսեր։ Իրիկուան ժամը 7ին դղեակին մէջ ընտանեկան հացկերոյթ մը տրուեցաւ, որուն ներկայ կը գտնուէին երկու վեհապետները, Ֆրանց-Եօզէֆ արքիդուքսը, Վիեննայի գերման դեսպան Պ. Չիրշքի, պարոն Էրենթալ, Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարարը և կայս. հետեւորդները։ Ճաշէն յետոյ երկու վեհապետները կէս ժամու չափ խօսակցեցան։ Իրիկուան ժամը 9ին Վիլհէլմ կայսրը Տօնաուշինկէն մեկնեցաւ։ Ֆրանց-Եօզէֆ կայսրը և Ֆրանց-Ֆէրտինանտ մինչեւ կայարան ընկերացան։ Վեհապետները շատ սիրալիր կերպով բաժնուեցան իրարմէ։

ՓԱՐԻԶ.— Բեդերսպուրկէն քաշուած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ բոլորովին անհիմն են այն դիտումնաւոր զրոյցները, որոնք քանի մը օրէ ի վեր կը շրջին Ռուսիոյ և Աւստրիոյ յարաբերութեանց վրայ։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքի դեսպանախորհուրդի մասին Աւստրիոյ յայտագիրը դեռ չէ ստացած։ Ոչ մէկ բան կ'արդարացնէ կարգ մը լրագիրներու յայտնած երկիւղները։

ՀՌՈՄ.—Թուրքիոյ նոր դեսպան Ջիա

փայտ հոն հասաւ․ Կայսրանիստ մէջ օամ, դեսպանատան պաշտօնէութեան կողմէ ընդունուեցաւ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ․ — Լրագիրները կը ծանուցանեն թէ Պ․ Իզվոլսքի, յառաջիկայ շաբթու, Տումային մէջ ճառ մը պիտի արտասանէ պալքանեան գործերուն վրայ։

—Մամուլը խօսելով Քազապլանքայի միջադէպին վրայ, Ռուսիոյ համակրութիւնը կը յայտնէ Ֆրանսայի նկատմամբ, բայց չափաւորութեան խորհուրդ կու տայ։ Պաշտօնական շրջանակներուն մէջ շատ լաւատես են այդ միջադէպի կարգադրութեան մասին։

ՊԷԼԿՐԱՏ․ — Սաօքայլինա լրագիրը գրոյց մը կը հրատարակէ թէ պատերազմական նախարարութիւնը 30 միլիոն ֆրանքի զինուորական նոր վարկ մը պիտի առաջարկէ Սքուբշթինային։

ԱԹԷՆՔ․—Մամուլը մեծ գոհունակութեամբ կը խօսի Վիեննայի մէջ Եորկիոս Թագաւորին եղած ընդունելութեան համար։ Կը յայտարարէ թէ Թագաւորը հելլենական ազգին բաղձանքները յայտնած է, իր բաղձանքները արտայայտելով Ֆրանց-Ժոզէֆ կայսեր, որ յարգելի վեհապետ մըն է։

ԱՏԷՆ․—Մօլլան յարձակեցաւ Միչէրթէն ցեղին վրայ և 30 հոգի կոտորեց այդ կռուին մէջ։ Մեծ թիւով ուղտ և ռազմամթերք աւարի տրուած է յարձակողներուն կողմէ։

ԱՄՈՅ․— Փոքր շոգենաւ մը, որուն մէջ 600 ուղեւոր կը գտնուէին, Թունք-Թունկ գացած միջոցին ընկղմեցաւ փոթորիկէ։ 200 հոգի խեղդուեցան, որոնց մէջ ոչ մէկ եւրոպացի կար։

ՊԷՐԼԻՆ․—Եէնայէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ երկրաշարժի շատ բուռն ցնցումներ զգացուեր են Եէնայի և Սաալէ քանի մը գետեզերեայ քաղաքներուն մէջ։ Նիւթական վնասներ միայն կան։

⁂

ՓԱՐԻԶ, 7 Նոյ․— Նախարարաց Խորհուրդը, այսօր, գումարուեցաւ Ելիզէի մէջ, Պ. Ֆալիէռի նախագահութեամբ և արտաքին քաղաքականութեան գործերով զբաղեցաւ։ Պ. Բիշօն պարզեց Քազապլանքայի միջադէպին կարգադրութեան մասին կատարուած բանակցութեանց զանազան երեւոյթները։ Նախարարաց Խորհուրդը միաձայնութեամբ հաւանութիւն տուաւ Պերլինի ֆրանսական դեսպան Պ․ Ժիւլ Քամպոնի բռնած ընթացքին, որ կատարելապէս համապատասխան է կառավարութեան դիտաւորութեանց։ Սպասման շրջանը կ'երկարաձգի, գերման նախարարապետութենէն գալիք գրաւոր պատասխանը յայտնի չըլլալուն։

—Հավասի գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Պ․ Շէօն երէկի այցելութեան առթին Պ․ Քամպոնի յայտարարեր է թէ ֆրանսական բանաձեւը ընդունելով հանդերձ, գերման կառավարութիւնը կ'ուզէ երկու հատուած աւելցնել, որոնց խմբագրութիւնը համաձայն պիտի ըլլայ Գերմանիոյ կողմէ նախապէս արտայայտուած հայեացքներուն, այսինքն ցաւ յայտնելու դեսպանական աւանձնաշնորհումները չարաչար գործածուած ըլլալուն համար։ Պ. Քամպոն պատասխանած է թէ չընդունիր այդ երկու յաւելուածները։ Տեսակցութիւնները պիտի շարունակուին, բայց խնդրին լուծումը մէկ-երկու օրէն առաջ չսպասուիր։

ՊԷԼԿՐԱՏ․—Երէկ աւստրիական տորփիղ մը, որ Սէմլինի մօտ կը գտնուէր, կեցուց և բռնադատեց որ ետ դառնայ սերպիական Սթիկ նաւը։ Սերպիական նաւուն նաւապետին ազդարարուեցաւ որ նաւային ռազմափորձեր կատարուելուն պատճառաւ արգիլուած էր հոնկէ անցնիլը, և թէ երկու ժամ յետոյ կրնար շարունակել ճամբան։ Ուստի սերպիական նաւը Սէմլին դարձաւ։ Բայց երկու ժամու պայմանաժամէն յետոյ սերպիական նաւը ճամբայ ելաւ, տեսնելով երկու աւստրիական մարտանաւեր կ'անցնէին հոնկէ։ Աւստրիական տորփիղը թոյլ տուաւ որ աւստրիական երկու նաւերը անցնին, բայց արգելք եղաւ սերպիական նաւուն, հրամայելով որ անմիջապէս ետ դառնայ։ Սերպ նաւապետը բացատրութիւն ուզեց, Դանուբի նաւարկութիւնը ազատ ըլլալուն։ Աւստրիական տորփիղին հրամանատարը կրկնեց իր հրամանը։ Սերպիական նաւը ստիպուեցաւ ետ դառնալ։ Այս միջադէպը մեծ գայրոյթ առաջ բերած է Պէլկրատի շրջանակներուն մէջ, Աւստրիոյ դէմ թշնամական զգացումներ գրգռելով։

—Ռիսթովաչէն կը հեռագրեն թէ տասնըվեց վակոն թնդանօթ և ռազմամթերք հասած են. վաղն ալ 40 վակոն պիտի գայ։

ՍՕՖԻԱ․— Գահաճառին ի պատասխան տրուելիք ուղերձի ծրագրի վիճաբանութեան առթիւ, Պ․ Թօտորով չափաւոր լեզուով մը քննադատեց յետոյ կառավարութեան քաղաքականութիւնը ի մասին Ռումէլիի երկաթուղիներու խնդրին և անկախութեան հռչակման առթին, հողագործական կուսակցութեան պետ Պ․ Սթամպոլիսքի ուժգնօրէն յարձակում գործեց կառավարութեան վրայ։ Ըսաւ թէ այս վերջինը Ֆերտինանտի գլուխը արքայական թագով մը պսակած ըլլալու ճիգերը գործելուն հետ քաջութիւնը պէտք է ունենար նաեւ երկրորդ պետական հարուած մը տալու, այսինքն թագաւորին անպատասխանատու ձեռքերէն առնել արտաքին քաղաքականութեան ուղղութիւնը։ Բուռն բողոքներ եղան կառավարական կուսակցութեան կողմէ։ Վիճաբանութիւնը երկուշաբթի օրուան (այսօր) յետաձգուեցաւ։

ՓԱՐԻԶ․— Թան կը ծանուցանէ թէ Բարիզի անգլիական դեսպան Սըր Պըրթի, այսօր, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ Պ. Բիշօնի, և երէկ ալ քաղաքական գործերու վարիչ Պ․ Լուիի հետ։ Դեսպանը հաւաստեց թէ անգլիական կառավարութիւնը, Քազապլանքայի միջադէպին առթիւ, կատարելապէս կը հաւանի ֆրանսական կառավարութեան հայեացքին։ Բարիզի ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտով ալ դիմում մը ըրաւ նոյն գործին համար։

ՎԻԷՆՆԱ․— Աւստրիական Սենեակը, ի պատիւ Սէրայեւոյի Թագաւորական Խորհուրդին և նախագահին ու հոս հասած խմբակ պատուիրակութեան, հացկերոյթ մը տուաւ։

ՊԷԼԿՐԱՏ․— Գահաժառանգ իշխանը, Ռուսիայէ դառնալով, մեծ հանդիսաւորութեամբ ընդունուեցաւ հոս։ Իշխանը յայտնեց որ սերպ ժողովուրդին արդարացի տենչանքները պիտի իրագործուին Ռուսիոյ զօրաւոր աջակցութեամբ։ Ցեռոյ համակրական ցոյցեր եղան Ռուսիոյ և Անգլիոյ դեսպանատանց առջեւ։ Թագաւորն ու գահաժառանգը շնորհակալութեան հեռագիր մը ուղղեցին Ցարին։

ՎԻԷՆՆԱ․— Պարոն Պէք Դանկըֆին հրաժարականը մատոյց կայսեր, որ ընդունեց զայն։

ԼԻԶՊՈՆ․— Բորժ տը Մօզի թագաւորական ընտրութեանց առթիւ բուռն կռիւ մը ծագեցաւ յառաջդիմականներուն և վերանորոգիչներուն միջեւ։ Երկու հոգի սպաննուեցան և մէկ քանի հոգի վիրաւորուեցան։

ԼՈՆՏՈՆ․— Տէրքնաութի ձեւով վեցերորդ զրահաւոր մըն ալ ծովը իջուցուեցաւ։

ՕԼՄՈՒՆ․— Երկրաշարժի նոր ցնցումներ զգացուեցան Վօկլայթի մէջ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

Կ. Պոլսոյ աշխարհական պատգամաւոր Ստեփան էֆ. Թէլլեան շաբաթ առտու Ազգ. Պատրիարքարան հեռագիր մը ուղղած էր Պաթումէն, որով կը յայտնէր թէ կաթողիկոսական ընտրութեան առթիւ գաղտնի քուէարկութիւն պիտի ըլլայ և իւրաքանչիւր պատգամաւոր մէկ ձայն միայն պիտի ունենայ։ Տեղապահ Սրբազանը անմիջապէս շաբաթ իրիկուն հեռագիր մը ուղղեց Էջմիածին՝ տեղակալ Գէորգ Արքեպս․ի, յանձնարարելով որ այս առթիւ դիմում ընէ ռուս կառավարութեան և բողոքէ Պօլօժենիայի տրամադրութիւններուն դէմ եղած այս յայտնի բռնաբարումի մասին. միեւնոյն առթին, Տեղապահ Սրբազանը իր հեռագրին մէջ յայտարարած է որ եթէ այս մասին հարկ եղածը չընէ՝ պատասխանատու պիտի բռնուի յետոյ։

ՍՈՎԸ ԿԻԼԻԿԻՈՅ ՄԷՋ

ՀԱՃԸՆԷՆ ԿԸ ԳԱՂԹԵՆ

Ամբողջ Կիլիկիոյ մէջ, ինչպէս Հայաստանի միւս գաւառները, անհնի սով կը տիրէ և թշուառութիւնն ու աղքատութիւնը իրենց ծայրագոյն աստիճանին հասած են։ Հաճընի Ազգ․ Առաջնորդարանէն հետեւեալ հեռագիրը ուղղուած է Պատրիարքարան և անմիջական օգնութիւն կը խնդրուի. —

Պատրիարքարան Հայոց
Կ. Պոլիս

«Հաճընի մէջ տիրող սովը իր ծայրագոյն աստիճանին կը հասնի հետզհետէ։ Հարիւրաւոր անձեր վերջին ծայր թշուառութեան մատնուած են։ Օրական կտոր մը չորաբեկ հացի կարօտ բազմաթիւ ընտանիքներ իրենց հայրենի օջախը լքած, ցրուելու, դէպ ի օտար երկիր գաղթելու վրայ են։ Սովին և անօթութեան պատճառաւ բազմաթիւ հիւանդներ կան և համաճարակներ սկսած են. 4000 տունէ բաղկացեալ Հաճընի ազգաբնակչութեան ներկայ թշուառ վիճակը դթութեան կարօտ է։ Անհամբեր կը սպասենք որ Պատրիարքարանը անմիջապէս հարկ եղած նպաստը փութացնէ՝ սովամահ չկորսուելու համար Հաճընի Հայութիւնը։»

ԱՌԱՋԻՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Հայոց Ազգային Երեսփոխանական Ժողովի Յիշատակագրի և մշակած «Բնաձեւ»ի ընդունելութիւնը նախարարների Խորհրդի կողմից առաջին խոշոր յաղթանակն է, որ յուլիսի 11ից յետոյ կառավարութեան վրայ տանում է կազմակերպուած Հայ հասարակական կարծիքը։

Մեր գաւառների վէրքերը շատ հին են ու խորունկ, շատ սրտառաչական և լայն բացուած, որ դժուար լինէր նրանց տեսնելը։

Եւ եթէ կառավարութիւնը միայն այժմ ցոյց է տալիս բարի կամեցողութեան նշաններ, դա պարզ ապացուցանում է, որ ստիպելու համար նրան ընդառաջ գնալ իրականութեան տիրական պահանջներին, միշտ անհրաժեշտ կը լինին բուռն, յամառ, տոկուն ջանքեր։

Իրերի և յարաբերութիւնների վիճակը դեռ վերջնականապէս պարզուած չէ երկրում։ Չի ստեղծուած այն կայուն սահմանադրական դրութիւնը, երբ հասարակութիւնը կարողանար ապահով լինել Օրինականութեան և Արդարութեան հաստատուն, անխախտ տիրապետութեան վրայ։ Ուստի ներկայ քաոսային վիճակի մէջ, երբ բոլորն էլ խարխափելով միայն դէպի առաջ — մինչեւ իսկ դէպի յետ — են ձգտում, պաշտպանուած կը լինին միայն այն տարրերի շահերը, բաւարարուած կը լինին միայն նրանց պահանջները, որոնք հասունութիւն կ'ունենան լինել հաւատարիմ, և անյողդողդ պաշտպանները սեփական իրաւունքների։

Փոխանցման շրջանն ենք ապրում մենք այժմ։ Եւ ինչպէս բոլոր ժողովուրդների ու պետութիւնների, նոյնպէս և Տաճկաստանի զարգացման մէջ ամէն ինչ որոշուելու է, կ'որոշուի և պէտք է որոշուի պատմութեան այն վճռական օրէնքով, որի համաձայն միայն րէէլ ուժերը գոյութեան իրաւունք ունեն։ Րէէլ ուժ ունեն հասարակութիւնները, ժողովուրդները, դասակարգերը միայն այն ժամանակ, երբ նրանց բովանդակ կարողութիւնը անշեղօրէն նուիրաբերւում է սեփական ձգտումների հարցերը լուծելու համար։ Եւ այդ ուղղութեամբ է, որ մենք պիտի դաստիարակենք մեզ քաղաքականապէս։

Այս վերջին շաբաթների ընթացքում մեր հասարակութիւնը վերից մինչեւ վար, ի դիմաց իր մամուլի, իր «Դաշնակցութեան», իր բոլոր հանրային և քաղաքական հաստատութիւնների կազմակերպւածներէն կենտրոնացած էր հայ գաւառների անհանդուրժելի վիճակի բարւոքման խնդրի՝ մեր կեանքի այսօրեայ ամենահրատապ և առաջնակարգ խնդրի վրայ։ Եւ նրա կենտրոնացած աշխատանքը տուեց իր արդիւնքը։ — Երկրի բարձր պաշտօնակալութիւնը այժմ իր համաձայնութիւնն է տալիս հանրային պահանջին։ Եւ չէր էլ կարող չը տալ, որովհետեւ ժողովուրդին չէ որ նա ուժ պիտի ունենայ դիմադրելու։

Առաջին յաղթութիւնը, միայն բարոյական, դեռ մինչեւ այսօր զուրկ գործնական արդիւնքներից, մենք ձեռք բերինք։ Հայկական բողոքների և պահանջների ճնշումը պիտի շարունակէ դարձեալ զօրաւոր և ուժգին լինել՝ փութացնելու համար մեր վէրքերի արագ, անյապաղ և արմատական բուժման գործնական միջոցների իրականացումը։ Թ. Խ.

ՕՍՄ. ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

ՀԱՅ ՔԱՆՏԻՏԱՆԵՐԸ

Օսմանեան Խորհրդարանին Պոլսոյ Հայ երկրորդ երեսփոխան. թեկնածուն ընտրելու համար Ղալաթիոյ Խորհրդարանը նիստ գումարեց շաբաթ օր Երեսփոխանական ժողովը։ Ներկայ էին 40ի չափ երեսփոխաններ, բայց նամակով ղրկուած քուէներով՝ 46ի հասան քուէարկողները թիւը։ Գաղտնի քուէարկութեամբ 25 քուէ շահեցաւ Պետրոս էֆ. Հալաճեան, և 21 քուէ Վռամշապուհ էֆ. Մանուկեան, որով Օսմ. Խորհրդարանին երկրորդ Հայ ընտրելին որոշուեցաւ Պետրոս էֆ. Հալաճեան։ Նախորդ նիստին մէջ Պ․ Ակնունի և Պ. Շահրիկեան յայտնած էին թէ անպատճառ համեմատականի սկզբունքներուն վրայ պէտք չէ կեդրոնացնել ընտրութիւնը, այլ ազատ պէտք է ըլլայ դուրսէն ալ ընտրութիւն կատարելու։ Բայց ժողովը շաբաթ օրուան նիստին յետաձգած էր այս կէտին վրայ վիճաբանիլ, սակայն Պ. Ակնունի ուշացած ըլլալով, քուէարկութենէն վերջ միայն հասաւ և տեսաւ որ ո՛չ թէ միայն վիճաբանութիւնը տեղի չէր ունեցած, այլ առանց նիստը բանալու, փութկոտութեամբ մը բաշխուած էին քուէները և քուէարկութիւնը կատարուած էր։ Կ'ըսուի թէ Պ. Ի. Ակնունի Նորատունկեան էֆ.ի ընտրութեան կուսակից էր։

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԴԻՄՈՒՄ ՄԸ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Սահմանադրութեան հռչակումէն քանի մը օր առաջ, յունիսի վերջերուն էր կամ յուլիսի սկիզբներուն, Բաբերդի Քարավրակ գիւղէն Սեդրաք Մանուկեան 40-42 տարեկան և Մկրտիչ Տօնիկեան 30-32 տարեկան, երկուքն ալ ձիով կտրիճներ, արտ ջրած տանելուն գիւղը գնդակահար սպաննուեցան։ Կառավարութենէն պաշտօնեաներ գացին գիւղ քննութեան և տասնըմէկ Հայեր ձերբակալելով բերին բանտարկեցին, որոնք ընդհանուր ներումէն ետքն ալ չարձակուեցան և տակաւին բանտ կը մնան։ Վերջերս այս խնդրով նոյն գիւղէն ուսուցիչ Միքայէլ Սահակեանն ալ բանտարկեցին։ Ընդհանուր կարծիքն ա՛յն է թէ սպաննողները ծխախոտի մաքսանենգ քաչաքճի լազերու վրէժխնդրութեան զոհ գացած և անծանօթ կողմէ սպաննուած են և բանտարկեալ տասնըմէկ Հայերը բոլորովին անմեղ տեղը կը հեծեն բանտի խոնաւ խորշերուն մէջ։ Եթէ նկատի ունենանք քաչաքճիներու անցեալ տարի Բաբերդի հետ ունեցած վէճեր, այդ կարծիքը ա՛յնքան ալ անհաւանական չէր թուիր։ Սակայն կը լսուի թէ վերջերս Կիւմիւշխանէէն անծանօթ կամ անգոյ ստորագրութիւններով նամակներ եկած են տեղւոյս կառավարութեան, որոնց մէջ կը յայտնուի թէ Քարավրակի մէջ սպաննուած վերոյիշեալ երկու Հայերը Հ. Յ. Դաշնակցութեան կողմէ տէրօրի ենթարկուած են և պէտք է որ ազատ թողուին բանտարկուած Քարավրակցիները։ Եթէ ստոյգ է այս վերջին պարագան, կը խնդրենք և հարկ անհրաժեշտ է որ Դաշնակցութեան Պոլսոյ պատասխանատու մարմինը կամ Կարնոյ Կոմիտէն ճշդէն այս կէտը և եթէ վերոյիշեալները ստուգիւ Դաշնակցական ո և է կոմիտէի որոշումով սպաննուած են, կարեւոր յայտարարութիւնն ու դիմումը ըլլայ և բանտարկուած խեղճերը ազատ արձակուին, քանի որ ամէն տեղ միեւնոյն պատճառներով բանտարկուածները հաւասարապէս օգտուած են ընդհանուր ներումէն։ Եթէ ստոյգ չէ, դարձեալ յայտարարութիւն մը կարեւոր է Դաշնակցութեան անունը խաբեբաներու ձեռքը շահագործման առարկայ չդառնալու համար։

ԲԱԲԵՐԴՑԻ

Բաբերդ, 9 նոյե. 1908

ԱՂԹԱՄԱՐԷՆ կ'իմացուի փոխանորդին կողմէ, հայրապետական ընտրութեան առթիւ պատգամաւոր նշանակուած է Յակոբ էֆ. Շահնեան։

ՎԱՆԷՆ առաջն. տեղապահ Տ. Զաւէն Ծ. Վրդ. ծանուցած է Պատրիարքարան թէ ղրկուած 100 ոսկիի նպաստը բաժնած է։ Հացի գինը տակաւ բարձրանալու վրայ է եղեր և առայժմ կ'արժէ 60-80 ղրշ.։ Կարգ մը թերթը վաշխառուներու և շահագէտներու ձեռքին մէջ է ամբողջ ցորենի մթերքը, որոնք գինւոյ բարձրանալու կը սպասեն ծախելու համար։ Հոկտ. 6ին թուրք և հայ հասարակութեանց բողոքին վրայ մասնաժողով մը կազմուած է տեղւոյն կառավարութեան կողմէ, որպէս զի այդ առթիւ կարգադրութիւններ ընէ, բայց այսպէսով կարելի չէ արմատական բան մը ընել։ Տ. Զաւէն վրդ. կը ծանուցանէ նաեւ թէ վերահաս ձմրան առթիւ հետզհետէ կարօտութիւնը մեծ համեմատութիւններ կ'առնէ և հետեւաբար նպաստ կը խնդրէ։

ԴԱՏԱՍԱ․ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ Ուրբաթ օր հրաւիրուած է նիստ գումարելու Պատրիարքարանին մէջ։ Խորհուրդը իր գործունէութենէն երկամեայ տեղեկագիրը ստորագրելէ յետոյ պիտի մատուցանէ վարչութեան իր հրաժարականին հետ մէկտեղ։

ՏԵՂԱՊԱՀ ՍՐԲԱԶԱՆԸ գրով մը շնորհակալութիւն յայտնեց Կոլոմպիա հաստատուած Զէյթունցի Տէար Նշան Տէրոյեանի, վերջերս ղրկած իր քանի ոսկիի նպաստին համար, միեւնոյն առթին խնդրելով որ տեղւոյն հայազգի բարեխնամ անձերու մօտ դիմում ընէ և ի նպաստ կարօտեալներու նուիրահաւաքութիւն մը կատարէ։

ԴՈՒՐԵԱՆ Սրբազան երէկ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատոյց Իզմիրի աղէտին զոհ գացող ազգայիններուն հոգւոյն համար։ Պատարագի արարողութիւնները եռաձայն երգուեցան։ Պատարագէն յետոյ հոգեհանգստեան պաշտօն կատարուեցաւ՝ խուռն բազմութեան մը ներկայութեան։

ՅՈՒՆՈՒԶԻ քահանան և ազգայինները դիմած են Տեղապահ Սրբազանին և խնդրած են որ տեղւոյն աւերակ եկեղեցիին և վանքին վերանորոգութեան համար գումար մը ղրկուի, քանի որ տեղական պայմաններով անկարելի է անոնց շինութիւնը։

ԶԷՅԹՈՒՆԻ ՍՈՎԵԱԼՆԵՐՈՒՆ Ի ՆՊԱՍՏ.—Ծանօթ երաժիշտ Յովսէփ էֆ. Եպէեան Տեղապահ Սրբազանին դիմած է և իր կողմէ կազմուած Թուրք երգերու հասոյթէն ⁰/₀ին 50ը խոստացած է տալ Զէյթունի սովեալներուն։

ԹՈՆՆԵՐՈՒ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԻՆ ՄՕՏ.— Ուրբաթ օր, Սկիւտարի Ցօնաց կողմէ պատգամաւորութիւն մը, արհիմանդրիտ Տ. Խօսրովեանի նախագահութեամբ, Իզմիրլեան նորընտիր Ս. Պատրիարքին բնակարանը երթալով, շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Ն. Ամենապատուութեան։

ՊԵՐԱՅԻ եկեղեցին մէջ երէկ փոքրիկ սիրուն աղջնակ մը՝ Օր. Դայեանէ Սկիւտարեան, ինքնաբերաբար դիմեց Պերայի Թաղ. Խորհուրդին և ի նպաստ իրեն հասակակից գաղթականուհիներուն [illegible] պտոյտ եկեղեցին մէջ, բաւական կլորիկ հասոյթ մը գոյացնելով։

ԱԶԳ. ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ խնամակալութիւնը հրաժարած ըլլալով, Քաղաք. Ժողովը իր վերջին նիստին մէջ վերակազմեց խնամակալութիւնը, և անդամ առնուեցան Տեարք՝ Յովհաննէս Թօրոսեան, Անտոն Թարազ, Արամ Հալաճեան, Թովմիկ Կեսարեան, Տօքթ. Ներսէս Թիւլեան, Շահրամ Գազանճեան, Ռուդոլֆ Սամիկեան և Տիգրան Նէլպէնտեան։

ԳՐԻԳՈՐ ԷՖ. ԶՕՀՐԱՊԻ ԱՆՇԱՀԱԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Յանուն Արդարութեան ու Ճշմարտութեան նուիրական պարտք կը զգամ հրապարակաւ յայտարարել թէ Կ. Պոլսոյ Հայոց նորընտիր Օսմ. Երեսփոխանական [illegible] Գրիգոր էֆ. Զօհրապ Ղալաթիոյ Ազգ. Խորհրդարանին մէջ իր անձին մասին ինչ որ յայտնեց բացարձակ ճշմարտութիւն է, մանաւանդ սա՛ պարագան թէ ինք անշահախնդրօրէն ու ձրիապէս պաշտպանած է դատը քաղաքական ամբաստանուածներուն, որոնցմէ մէկն ալ ստորագրողս է։ Տասներկու տարի առաջ հայկ. ծանօթ գրական հրապարակին, Հայրենիքի մէջ հրատարակուած քանի մը յօդուածներովս, պատեհութիւն չէի ունեցած անձամբ ճանչնալ նշանաւոր գրագէտը, սակայն երբ Ամբաստանեալ Ատեանէն կոչնագիր մը ստացայ պաշտպան փաստաբան մը կարգել անձիս, յայտարարեցի անունը Զօհրապ էֆ.ի, որ առանց զիս տեսնելու և ինծի հետ խօսակցելու՝ ամբաստանագիրս կարդաց և չորս անգամ դատարան ներկայացաւ, ջախջախեց ամբաստանութիւնները, այնպէս որ 9 ամիս բանտարկութենէ ետք ներումով արձակուեցանք։ Դեռ ինծի պէս ինծի հետ բանտարկուածներուն շատեր ալ վայլած են Զօհրապ էֆ.ի պաշտպանութիւնը։ Գ. Խաչկոնց

ՊԱՆՏԵՐՄԱՅԷՆ կը գրեն մեզ հոկտ. 20 թուով.—«Զարմանքով կարդացի Արեւելքի վերջին թիւերէն մէկուն մէջ Պանտերմայէն գրուած անստորագիր գրութիւն մը, ու չկրցի զայրոյթս զսպել, քանի որ այլուր միջադէպ մը չափազանցելով անոր ալ իբր ցոյց տալ կ'ուզէին տեղւոյս բարեջան Առաջնորդը։ Եկեղեցին բակին մէջ տեղի ունեցած է միջադէպ մը, բայց չենք կրնար զայն վերագրել տեղւոյս Առաջնորդ Հօր խօսած քարոզին, քանի որ երբեք չէ ըսած այն խօսքերը զորս ցիւթասիրութեան արժանի համարած ու մէջ բերած է այդ թղթակիցը։ Որքա՜ն միամիտ վարդապետ մը ըլլալու է ան որ իր հօտակիցները ծեծել քարոզէ ու ո՛րքան աւելի միամիտ ժողովուրդ մը որ ըլլէ հակավարդապետականները ծեծելու համար։ Բնաւ թղթակցի խօսքերուն, Առաջնորդը զոյգը դուրս տուած ըլլալով՝ հակակիրներով շրջապատուած է. և ինչպէս կրնայ ծեծել հակավարդապետական մը, քանի որ ամբողջ Պանտերմայցին հակավարդապետական։ Կը տեսնէ՞ք ո՛րչափ հակասութիւն։ Դիպուած միջադէպին, սխալ. 21ի կիրակին Օսմ. երեսփոխաններու ընտրութիւնը պիտի կատարուէր, քուէատուփը կը գտնուէր Ս. Փրկչի մասնաժողովին գրասենեակը, ակնարկուած մուխթար սահին կուգայ նաեւ քուէատուփին գլուխը, սոյն անձին հանդէպ ժողովուրդը արդէն գրգռուած էր, քանի որ ան սխալ. 15ին «ժողովոյ» բրած էր հին ռէժիմի սիստէմով, Լսամսին մէջ մէկ քանի երիտասարդներու կողմէ խօսուած թելադրանքները օսմ. երեսփ. ընտրութեան մասին։ Երբ ժողովուրդը զայն տեսաւ քուէատուփին գլուխը, տարբեր կերպով չկրցաւ մեկնել, բայց եթէ խարդախութիւն մը ընելու համար։ Ուստի անմիջապէս դուրս հանուիլը պահանջեց, և արդէն այդ անձը ամէն կերպով ծանօթ էր ժողովուրդին։ Անձայն ու առանց ծեծկուելու դուրս հանուելէ յետոյ զայն, իր ազգականներէն մէկը անխոհեմաբար պաշտպանել ուզեց, գրգռուած ժողովուրդի հայհոյանքին լսելու ներ ընելով։ Վէճը տեղի չունեցաւ համար յարգողներով վերջացաւ ամէն բան։»

ՀԱՅ ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ.—Հայ Ուսուցչական Միութեան վերջնական կազմութեան համար կը խնդրուի որ Պոլսոյ Տեսչութիւնները բաժանմունքին Միութեան վերջին նիստին մէջ տրուած որոշման համաձայն, ներկայ գտնուին նոյեմբ. 2 կիրակի օր կէս օրէ վերջ, ժամը 8½ին (Ը. Թ.), Ղալաթիոյ Կեդրոնական վարժարանին ամփիթատրոնը, իրենց հետ ունենալով Միութեան անդամակցիլ փափաքող ուսուցչաց և ուսուցչուհեաց արձանագրութիւնը և վկայականաց բաժանորդագրութիւնը։ Նոյնպէս կը խնդրուի որ վարժարաններն արձանագրուած ուսուցիչները և ուսուցչուհիները հաճին ներկայ գտնուիլ նոյն օրը, Միութեան դիւանին և Կազմական Մարմիններու ընտրութեան ձեռնարկելու համար։

ՊԱՐԻԶԷՆ «Հայ Երիտասարդաց Ընկերութիւնը» մօտերս պիտի հրատարակէ Փարոս անուն գրական, բանասիրական և ազգագրական հանդէս մը, աշխատակցութեամբ առաւելապէս պոլսահայ գրողներու և մասնաւորապէս տեղացի մտաւորական ուժերու։ Խմբագրապետութիւնը ստանձնած է Հ. Մկրտիչ Վ. Պոտուրեան, որ գրական արժանիք մը ունի իր շահեկան գրութիւններովը Բազմավէպի մէջ։

ՍՏԱՑԱՆՔ Սմբատ Պէշիկթաշլեանի հեղինակած Ֆիլօր s'Orméll ձայնանիշներուն Բ. տպագրութիւնը։ Ամէն երաժշտական վաճառատանց մէջ կը ծախուի 3 ղրուշի։

ԿՈՉ Մ' ՌՈՏՈՍԹՈՑԻՆԵՐՈՒՆ

Եկեղեցասէր մը հետեւեալը կը գրէ մեզ Ռոտոսթոյէն. — «Քահանայական խնդիրը անցեալին մէջ շատ անգամներ յուզուած և սակայն ո և է դրական արդիւնք մը չէ տուած դժբաղդաբար։ Ստոյգ ալ բարէք մեր առած տեղեկութեան նայելով՝ Ս. Թագաւոր Թաղի քահանաներէն երկուքը գէթ տեղւոյս մէջ զօրեղ գաղափարը յղացեր են արմատական միջոցներով աստիճանաբար բարձրացնել այժմու անկեալ քահանայութեան մակարդակը։ Ինչպէս շատ տեղեր, հոս ալ ժողովուրդը առ հասարակ՝ եթէ ոչ լիովին, գոնէ կատարեալ պարտաճանաչութեամբ կը վճարէ քահանային, ինչ որ իրեն պարտք դրուի։ Բայց ժողովրդեան այս պարզամտութիւնը քահանաներու ոմանց կողմէ չարաչար գործածուած և ծխատիրութեան լաւ դրութենէն օգտուելով և շնորհիւ իրենց կեղծելու, շողոքորթելու յամառութեան, յաջողած են տիրանալու ժողովրդեան մեծագոյն և բարեկեցիկ մասին, առանց սակայն մոռնալու տէրտէրի յատուկ յափշտակութիւնը, մինչեւ անգին ուրիշներ՝ թէեւ շատ աւելի կարող և օգտակար ըլլալու տրամադիր, կը մնան առանց ծուխի՝ մատնուելով նիւթական անհանդուրժելի անձկութեան, և տեսակ մը բռնակալութեան ներքեւ ստիպուած են համակերպելու իրենց ճակատագրին, տարիներով սպասելով որ այդ ջոջ քահանաներէն մէկը չուէ դէպ ի վերին Երուսաղէմ, որպէս զի անոր ծուխերէն մաս մը իրենց բաժին իյնայ։ Զգուշանք, քրիստոնէութեան ո՛ր դարուն մէջ մուտ գտած այս ծիսական գէշ դրութեամբ է որ քահանայութիւնը՝ ասպարէզը եղած է անանկներու, որոնք նախապէս իրենց մէջ համարձակութիւն չպիտի զգային հասարակութեան մէջ իսկ երեւալու. բայց այսօր շնորհիւ իրենց կրած սքեմին, զոր կրցած են ձեռք բերել քանի մը ոսկիով ո և է խղճամիտ (?) Սրբազանի մը խիղճը հանդարտեցնելով, կը տիրապետեն, ամէն գայթակղալից զրկանք և անիրաւութիւն ի գործ կը դնեն, և ուղղակի կերպով թումբ մը կը դառնան քահանայութեան պատիւ բերող թեկնածուներու դէմ։ Անոր այս ողորմելի վիճակին հիմնական դարման մը տարած ըլլալու համար, երկու քահանաներ ուզած են ծխատիրութեան դրութիւնը բառնալ և հաստատել հաւասարութեան սկզբունքը։ Մանաւանդ եկեղեցականները պէտք է բարի օրինակը տան Քրիստոսի վարդապետութեանց վսեմ ոգիէն։ Այս դրութիւնը քահանայական դասուն մէջ տասնոցի մը շուրջ յարուցուած գայթակղական տեսարաններու տեղ պիտի բերէ օրինակելի համերաշխութիւն և անկեղծ եղբայրութիւն. խրատանց յափշտակութեան գձուձ խորհուրդներու տեղ՝ ազգին ու եկեղեցիին օգտակար գործունէութիւն. կեղծիքի ու շողոքորթութեան տեղ համեստութիւն և ինքնաճանաչութիւն, և ամէն բանէ վեր նիւթական ապահովութիւն մը՝ ուղղամիտ, պարկեշտ, զարգացած թեկնածուներու, որոնց թիւը աստիճանաբար բազմանալով, ապագային պիտի ունենանք քահանայական յարգելի դաս մը։ Բայց դժբաղդաբար խեղճերը առաջին քայլին մէջ իսկ անյաջողութեան դատապարտուեցան՝ իրենց դէմ գտնելով սպառնալից մերժումներ՝ այն մէկ երկու քահանաներէն, որոնք երկար տարիներէ ի վեր վարժուած են հարիւրաւոր ոսկիներու տարեկան կուլ տալու ու կորազգը ծամծմելու, առանց տարբերութեամբ մը նայելով իրենց 3—4 պաշտօնակիցներուն խղճալի վիճակին։ Ռոտոսթոցիներուս համար հարկ չկայ աւելի լայնօրէն խօսիլ մեր քահանայից վիճակին ու կացութեան և հաստատուելիք դրութեան վրայ, եթէ ոչ ներկային, գէթ ապագային բարոյական ամենամեծ օգտակարութեանը վրայ. ուրեմն քանի որ մեր սուրբ փոքրիկ տէր-պապաները չեն ուզեր իրենց յօժարութեամբ այսքան կենսական խնդիր մը իրենց ձեռքով լուծել, կը մնայ մեզ՝ թաղեցիներուս, կարուկ կարգադրութեամբ մը քաջալերել ջոջաբոլները կամ լաւ եւս թաղեցին ինքն իսկ իր ձեռօք անօրինէ հարկ եղածը և հարկադրէ համակերպելու այդ աղէտները։»

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

BOURSE DE PARIS

Հոկտ. 26/7 Նոյեմ. 1908

Ֆրանս. Ռանթ 3 %	96 07
Օսմ. Միացեալ պարտութ.	90 10
» » գոյացեալ.	90 20
Ռումէլի Երկաթուղի	168 50
Օսմ. Պանքա	705
Պոլիս Գործատուն	424
Թրամուէյ	— —
Րիօ Թինթօ	1869

ԱՀՄԷՏ ՌԱԻՖ
ՈՏՔԻ ԿՈՇՏԻ ԵՒ ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԻ ՍՐԱՀ

Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, Սիւմպիւլ փողոց թիւ 2, Ահմէտ Ռաիֆի ոտքի կոշտերու և արդուզարդի սրահին մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ սապոններ, հոտեղէններ, արդուզարդի ջուրեր, մազի ներկեր և այլն։ Ամէնէն յամառ կոշտերը երեք վայրկեանէն կը հանուին առանց ցաւի։ Մէկ այցելութիւնը հինգ ղրուշ է։ 2—10

ՄԱԶԵՐՈՒ ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
Eau Avellane
ՏՕՔԹ. Բ. ԹԷՕՏՈՐԻՏԷՍ ՊԱԼԱՃ
ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԿՈՂՄԷ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒԱԾ
Պատրաստուած
Փրոֆէսէօր ԼԷՈՆ ԻՐԻՆԷՅԻ կողմէ
Արծաթ չքադրամ և պատուոյ վկայական ստացած Աթէնքի 1903ի միջազգային ցուցահանդէսի միջոցին

ԱՎԷԼԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ, գլխու մազերուն, պեխերուն, մօրուքին բնական գոյնը կը վերահաստատէ աստիճանաբար և ամէն երանգներով, և երիտասարդական թարմութիւնն ու փայլ կը շնորհէ, մազերուն արմատը զօրացնելով և հիւանդութեան առաջքը առնելով։

ԱՎԷԼԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ մորթին վրայ բիծեր չի ձգելու առաւելութիւնը ունի։

ԱՎԷԼԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ կրկին գոյնով է, շագանակագոյն և սեւ։ Իւրաքանչիւր տուփի մէջ բացատրուած է գործածութեան եղանակը յատուկ հրահանգով։

ԱՎԷԼԼԱՆԻ ՋՈՒՐԸ կը ծախուի Բերայի մէջ Պօն Մառշէ, Ղալաթիոյ Հիւարքէնի անուշահոտութեանց վաճառատունը, Թիւնէլի մօտ, Պոլիս՝ Պասքալեան և Բեազիտ պէյ դեղավաճառանոցները ու բոլոր դեղթատները, Բարիզ՝ Պ. Ա. Օթեան վարսայարդարի խանութը, Թամպիլեօն փողոց, Ռեշտ (Պարսկաստան)՝ Պ. Պ. Մուշեղեան, Դաւրիժ՝ Մաֆիօլի։

ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Թէօտոր Սպավրաքի, Բերա Մեծ Պողոտայ, թիւ 146։ 25—20
Իւրաքանչիւր շիշի գին 25 դահեկան

KODAK

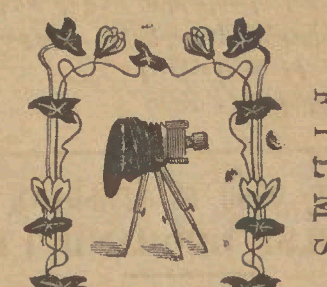

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ
ԳՈՐԾԻՆԵՐ ԵՒ ՆԻՒԹԵՐ
ԳԱՐԱԳԱՇ ԵՂԲԱՐՔ
ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 398 ԵՒ 474

Սոյն վաճառատանը մէջ կը ծախուին լուսանկարչութեան վերաբերեալ գործիներ, պիտոյք և դեղեր և Էսթման անուն համբաւաւոր գործարանին Քօտաքներն ու ֆիլմերը, որոնք թէ՛ լուսանկարիչներու և թէ սիրողներու համար անհրաժեշտ են։ Գնահատելի եղած յանձնարարութիւններն ալ փութով կը կատարուին. 50 33

ԻԼԱՆ

Զրաաթ Պանգասը խարբէի մէրքէզիյէսիյլէ չիւպէ վէ սանտըգլարընա լիւզումը օլան միլճիւմլէ աէֆաթիր վէ էվրագըն թապ ու թէճլիտի մէվադի միւնագասայա վազ խըլընըք 250000 ղրուշա թալիպի ուհտէսինտէ պուլընտըղընտան իշպու Թըշր. էվվէլին 21ընճը չարշէնպէ կիւնի սաաթ 7տէ իհալէի էվվէլիյէսի վէ ֆէրասը բէնճշէնպէ կիւնի սաաթ 7տէ տախի 100տէ 5 թէնզիլ խաէն օլուր իսէ գապուլ խըլընըք իհալէի գաթիյէսի իճրա խըլընաճագընտան թալիպ օլանլարըն 100տէ 10 նիսպէթինտէ բէյ աքչէսինի միւսթասհիպէն մէզքիւր պանգա խարբէի մէրքէզիյէսի մուհասէպէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունըր.

25 Թըշր. էվվէլ 324

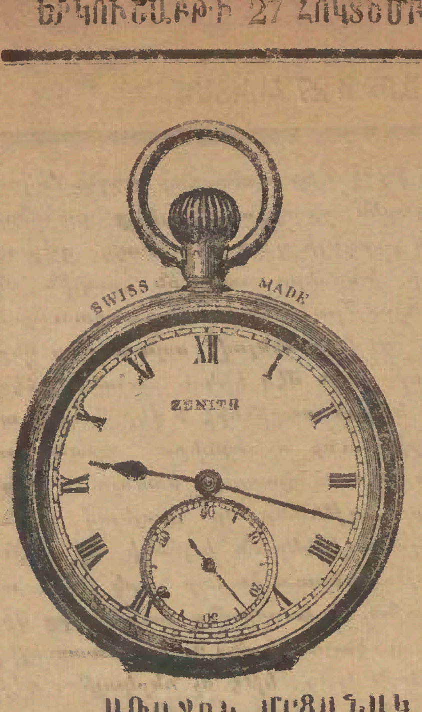

ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ
Նէօշադէլի Դիտարանին. 1903

ՈՐՆ Է
ԱՄԷՆԷՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԱԾ
ԵՒ
ԱՄԵՆՈՒՍՏ ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ
ՄԻԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ

ԱՄԷՆ ՄԵԾԱԳԷ ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆՈՎ
Ընդհ. Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ համար
Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՖ եւ Ընկ.

ԶԵՆԻԹ

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ԲԱՐԻԶ, 1900

ՈՐՆ Է
ԺԱՄԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆ
ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ՅԱՌԱՋԴԻՄՈՒԹԵԱՆՑ
ԲԱՐՁՈՒՆՔԻՆ ՎՐԱՅ ԳՏՆՈՒՈՂ
ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ

ԹԻՒ 16 — ՊԱՀՃԷ ԳԱՓՈՒ — ԹԻՒ 16
[illegible] հաստատութեան դիմացը
Կ. ՊՈԼԻՍ

ԱՐՏԱՔՈՅ ՄՐՑԱՆ
Անդամ ժիւրիի, Միլան. 1906

Մեր յարգոյ յաճախորդներուն դրականապէս ապացուցանելու համար մեր ԶԵՆԻԹ ժամացոյցին ուրիշ ամեն ժամացոյցներէ ունեցած բացարձակ առաւելութիւնները, վերոյիշեալ երեք յաջողութիւններէն, այսինքն նրբախնամ յօրինուածք, տոկունութիւն եւ բարձր ճշդութիւն (haute précision), միոյն մէջ իսկ թերացող ԶԵՆԻԹ ժամացոյց մը եթէ գնորդներու կողմէ մեզ վերադարձուի պատրաստ ենք վճարելու փոխարժէքը, առանց ո եւ է առարկութեան։ 50—32

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽԸ ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
50,000,000 Տրախմի
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԱԹԷՆՔ

Մասնաճիւղեր ունի Կ. Պոլիս եւ գրասենեակներ՝ Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ կողմը Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Սելանիկ, Իզմիր, Պիրէոս, Պադրաս, Վօլօ, Շիրա, Գալամաթա, Քանէ եւ Քանտիա (Կրետէ)։

Դրամագլուխին եւ աւանդ դրուած դրամին ու արժեթուղթերուն արժէքը, Օգոստոս ամսուն, կը հասնի 260.000.000 տրախմիի։

Աթէնքի Պանքան կը զբաղի Պանքայի ամէն տեսակ գործառնութիւններով։ Փոխառութիւններ կ՚ընէ վաճառքներու, արժեթղթերու վրայ եւ Եւրոպական Թուրքիոյ վրայ քաշուած փոխանակագիրներ կը զեղչէ։

Աթէնքի Պանքան հաշուընթացներ կը բանայ, չէքեր, վարկագիրներ կը հանէ, հեռագրական հրամանով վճարումներ կը կատարէ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներն, ինչպէս եւ արտասահմանի մէջ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ, թէ՛ մեր հրապարակին եւ թէ օտար հրապարակներուն վրայ, յաճախորդներուն շատ նպաստաւոր կերպով։

Շատ փոքր վարձքի մը փոխարէն՝ արժեթղթեր կը պահէ, աւանդի ձեւով եւ [illegible] ամէն կարգի կտրօններ կը գանձէ եւ [illegible] գործողութիւններ կը կատարէ։ Աթէնքի Պանքան հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ արկղատուփեր [illegible], փոքր վարձքերով։

Աւանդի ձեւը

Աթէնքի Պանքան իբր աւանդ կ՚ընդունի դրամ եւ արժեթուղթ, [illegible] վճարելով.

Աւանդուած ամէն դրամ քաշելու պայմանաւ	3%
Վեց ամսուան համար	3½%
Մէկ տարուան »	4 —
Երկու » և աւելի	5 —

Աւանդ դրուած դրամները կը վճարուին այն դրամով որով Պանքան ձգուած են։ Տոկոսները կը վճարուին ամէն տարուան Յունուար 2ին եւ Յուլիս 1ին։

Մասնաւոր տետրակներ՝ 4% տոկոսով

Աթէնքի Պանքան իր յաճախորդներուն մէջ փոքր դրամատէրներ ունենալով եւ փափաքելով ամէն դիւրութիւն ընծայել, անոնց տրամադրութեան տակ կը դնէ մասնաւոր աւանդներու տետրակներ, որոնց մէջ կրնան արձանագրել [illegible] 100 ղրուշի աւանդ գումար մը։ Այդ դրամը 4% տոկոս կը բերէ եւ մասնակի վճարումներ կը կատարուին, [illegible] 52 [illegible]։ 50—27

ՇԻՐՔԷԹԸ ԽԱՅՐԻԷ

Մուղավա պիլէթ	10,000,000 ատէտ
Ջիրօ	500 քիլօ

Շիրքէթը Խայրիէ իչին լուզումը օլան պալատէ մուհարրէր մուղավա պիլէթ իլէ ջիրօնըն մինաղասասը [illegible] Թալիպլէրի [illegible] 29րնճը [illegible] ճինսինի [illegible] Շիրքէթ Խայրիէ [illegible]։

23 Թըշրինի էվ. 1908

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կառախմբ.երու երթեւեկ.
1908 Սեպտեմբեր 14 (Ն. Տ.) Բշ. օրէն սկսեալ
ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ Գիծ

ԵՐԹ — Կառախմբ. 628, Առք. եւ Ճմբ.

Կայարան			Առաւ.
Գոնիա		մկն.	12 30
Գոսլին խան			1 01
Չումրա			1 45
Արբը Փորէն			2 13
Մանտասուն			2 42
Գարաման		ժմն.	3 13
		մկն.	3 28
Սիտրոփա			3 54
Այրանճը-Տէրմէնը			4 44
Ալաճա			5 20
Էրէյլի		ժմն.	5 45
		մկն.	6 05
Պուլկուրլու	երեկոյեան	ժմն.	6 20

ԴԱՐՁ — Կառախմբ. 621, Առք. եւ Ճմբ.

Կայարան			Երեկոյեան
Պուլկուրլու		մկն.	6 35
Էրէյլի		ժմն.	6 53
		մկն.	8 50
Ալաճա			9 17
Այրանճը-Տէրմէնը			10 01
Սիտրոփա			10 43
Գարաման		ժմն.	11 07
		մկն.	11 22
Մանտասուն			11 55
Արբը Փորէն			12 24
Չումրա			1 —
Գոսլին խան			1 36
Գոնիա	երեկոյեան	ժմն.	2 05

50—34

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոս. 2/14 եւ 1320 Սէֆէր 20 թուակիր Ֆէրմանով

Դիմել Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նոգլը խան, Հէզարէն փողոց, Թիւ 14, Գօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամի հրապարակ.
Պոլիս, Մ. Ի. Սառաֆ, Շէյխ Իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գաբու Թիւ 10.
Պոլիս, Ասլան պէյ և Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց.
Պոլիս, Պ. Մ. Այմէյօղլու, Նիմէ-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու Իզմիր փողոց.
Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անաստասիադիս Չուկայի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրէա, Մոտա ճատտէսի.
Պէյօղլու-Քարթէլ, Մ. Ա. Տէմարքի.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Ի. Ռոսի, Պէյօղլու-Քարթէլ ճատտէսի, Թիւ 137.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, Թիւ 12 Թրինէլ խան.
Մեծ Կղզի, Ռէսուլ էֆ.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, կայարանի հրապարակ.
Սան Ստէֆանօ, Պէչէճեան էֆ.։

17 Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՎԱՃԱՌՈՒՈՒՄ Է
Արտասահմանում տպագրուած 96 գոյնով 63×50 սանտ. մեծութեամբ

ՈԳԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

Գեղարուեստական յայտնի պատկերը
ԳԻՆՆ Է 3 ՌՈՒԲԼԻ ՃԱՆԱՊԱՐՀԱԾԱԽՍՈՎ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՐՕՇԸ

ՈՐՊԷՍ ԶԱՐԴ. ԺԱՄԱՑՈՅՑԻ Շղթայից կախելու համար	ԵՒ ՈՐՊԷՍ ԲՐՕՇԿԱ Կանանց համար
Գինն է ՈՍԿԵԻՑ 18 r. 50 k. ԱՐԾԱԹԻՑ 3 r. 50 k. Ճանապարհածախսով	Գինն է ՈՍԿԵԻՑ 15 r. 50 k. ԱՐԾԱԹԻՑ 3 r. 50 k. Ճանապարհածախսով

Դիմել՝ Russie, Tiflis, Veliaminovckaia 24 V. Vardanian 20—5

ՊԱԼՔԱՆ
Առանձնաշնորհեալ ապահովագրական ընկ.

Դրամագլուխ եւ պահեստ	Ֆրք.	9,500,000
Վերապահովագրական դրամագլուխ եւ պահեստ	»	142,750,009

ՊԱԼՔԱՆ ընկերութիւնը կ՚ապահովագրէ հրդեհի դէմ ամէն տեսակ կահ կարասի եւայլն, Կ. Պոլսոյ եւ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ շատ դիւրամատչելի պայմաններով, իսկ իր միւս երկրորդ ճիւղը որ անմրցելի գիններով եւ պայմաններով օժտուած է, կը կատարէ խառն ապահովագրութիւն, ընտանեկան, մանուկներու, եւայլն եւայլն։ 50—49

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ Խ. ՖՐԱՆԿԻԼՕՖ եւ Ընկ.
Պոլիս, Անանիասեան խան

ՍԵՐՊԻՈՅ ԿԱՐՄԻՐ-ԽԱՉԻ ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐԸ

ամէնքն ալ 22 ֆրանքէն մինչեւ 50 ֆրանք կ՚արժեն. այս յառաջատուական սակը խնայողական դրամագլուխ մը կը ձեւացնէ։ Այդ վճարումէն զատ կրնան մինչեւ 1981 պարգեւաւոր թիրաժներու մասնակցիլ։ Յառաջիկայ դիռամբ տեղի պիտի ունենայ 1908 հոկտ 1/14ին. մեծ պարգեւն է 200,000 ֆրանք։ Այս պարտաթուղթերը, որոնք անվիճելի ապահովութիւն մը կ՚ընծայեն, Սերպիոյ ազգային պանքան դրուած 4% սերպիական ռանթերով երաշխաւորուած են։ Անոնց չափաւոր գինը նկատի առնելով, աւելի բարձրանալու հաւանականութիւնը կ՚ընծայեն, անսովոր բախտաւորութեան մը հետ մէկտեղ, շնորհիւ կարեւոր պարգեւներով թիրաժներու արագ յաջողութեան։

Սերպիոյ Կարմիր-Խաչի պարգեւաւոր պարտաթուղթերը կարելի է գնել ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ ՖԵՐԱՅՆԷ եւ ՏԷՕՉԷ ՕՐԻԷՆԹ ՊԱՆՔԻ Բերայի ու Պոլսոյ գործակատարութիւններէն։ 25—16

ՍԻՆԿԵՐ
ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. [illegible], իրենց [illegible] ամէն կողմ [illegible] Սինկէրի մեքենայ [illegible] Սինկէր Ընկերութիւնը [illegible] 190է [illegible]։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ,

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ։

Բերա) 1. Մեծ փողոց, Դէն Մարքէի դիմաց Թիւ 348 և 343 երկին։
) 2. » » [illegible] Սէրայի դիմաց։
Ստամպոլ) 1. Սինկէր խան Թիւնէլի [illegible]
) 2. Թրամվէյի կայարանին դիմաց։
Գալաթա) 1. [illegible] Թիւ 2։
) 2. [illegible] Թրամվէյի կայարանին դիմաց Թիւ 13։
Սկիւտար) Չարշը Պոյը, Թիւ 120։

Տնօրէն եւ Ներգաւութիւններ ձրի՝ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատունին եւ գանուի Բերա. Մեծ փողոց. Թիւ. 348 և 343 երկին, [illegible]։ 16 50—15

ԱՆԱՏՈԼԸԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1908 սեպտեմբեր 14 (Ն. Տ.) երկուշաբթի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԳՈՆԻԱ

ԵՐԹ Կառք. 223 խառն Առ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 224 խառն Իրկ. Ժ. Վ.
12 —	մկն.	Էսկի Շէհիր	ժմն.	3 —
12 42	»	Կէօքճէ Քըլըճ	մկն.	2 20
1 39	»	Սաբունճը Փունար	»	1 38
2 33	»	Ալայունտ	»	12 42
3 14	»	Չէքիրլէր	»	11 53
4 11	»	Տէօյէր	»	11 05
4 40	»	Իհսանիյէ	»	10 20
5 04	»	Համամ	»	9 53
5 14	»	Կազլըկէօլ համամ	»	9 44
5 41	ժմն.	Աֆ. Գարա Հիսար	մկն.	9 13
6 01	մկն.	Աֆ. Գարա Հիսար	ժմն.	8 53
6 41	»	Պէօյիւք Չօպանլար	»	8 20
7 36	»	Չայ	»	7 33
8 21	»	Իսհագլը	»	6 40
8 45	»	Եասարան	»	6 15
9 16	»	Աք Շէհիր	»	5 53
9 48	»	Ազարի քէօյ	»	5 13
10 30	»	Չավուշճը քէօյ	»	4 35
11 08	»	Իլկըն	»	4 03
11 55	»	Գատըն-Խանը	»	3 09
12 50	»	Սէրայ-Էօնի	»	2 27
1 22	»	Մէյտան	»	1 47
2 22	»	Բունար-Պաշը	»	12 42
3 —	ժմն.	Գոնիա	մկն.	12 —
Իրկ.				Առա.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԷՆԿԻՒՐԻ

ԵՐԹ Կառք. 122 խառն Առ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 21 խառն Իրկ. Ժ. Վ.
1 —	մկն.	Էսկի Շէհիր	ժմն.	11 —
1 44	»	Աք Փունար	մկն.	10 18
2 24	»	Ալփու Քէօյ	»	9 46
3 4	»	Պէյլիք Ախուր	»	8 58
4 9	»	Սարիքէօյ	»	8 1
4 58	»	Պիլէր	»	7 4
5 35	»	Սազիլէր	»	6 27
6 9	»	Պէյլիք Քէօփրիւ	»	6 —
7 3	»	Պօլաթլը	»	5 16
8 21	»	Մալը Քէօյ	»	3 49
9 15	»	Սինճան Քէօյ	»	2 47
10	ժմն.	Էնկիւրիւ	մկն.	2 —
Իրկ.				Առա.

ՀԱՄԻՏԻԷ - ԱՏԱԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառք. 424 խառն Իրկ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառք. 421 խառն Առ. Ժ. Վ.
7 15	մկն.	Համիտիէ	ժմն.	5 03
7 33	ժմն.	Ատա-Բազար	մկն.	4 45

ԱԼԱՅՈՒՆՏ - ՔԷՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ	Կռ. 322 խռ. Առ.	324 խռ. Իր.
Կայարան	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Ալայունտ մկն.	2 35	12 45
Քէօթահիա ժմն.	2 55	1 05
ԴԱՐՁ	Կռ. 321 խռ. Առ.	323 խռ. Իր.
Կայարան	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Քէօթահիա մկն.	2 —	12 05
Ալայունտ ժմն.	1 40	11 45

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ — ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 44 խռ. Ժ. Վ.	Թ. 46 խռ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառ. ԴԱՐՁ Թ. 41 խռ. Ժ. Վ.	Թ. 43 խռ. Ժ. Վ.
առ. 12 32	իր. 7 45	մկն.	Հայտար Փաշա	ժմն.	4 44	առ. 11 55 իր.
12 52	8 05	ժմն.	Հայտար Փաշա	մկն.	4 24	11 15
1 22	8 15	մկն.	» »	ժմն.	4 12	10 54
2 37	9 29	ժմն.	Բէնտիք	մկն.	2 58	9 50
2 45	9 40	մկն.	»	ժմն.	2 44	9 39
3 06	10 01	»	Թուզլա	մկն.	2 24	9 17
3 28	10 24	»	Կէյպզէ	»	2 02	8 55
3 05	10 48	»	Տիլ Իսքէլէսի	»	1 33	8 26
4 —	10 58	»	Թավշանճըլ	»	1 19	8 16
4 16	11 17	»	Հէրէքէ	»	1 08	8 06
4 37	11 39	»	Եարըմճա	»	12 41	7 42
4 49	11 51	»	Թիւթիւն Չիֆթլիք	»	12 29	7 30
4 59	12 02	»	Տէրբէնտ	»	12 18	7 21
5 13	12 18	ժմն.	Իզմիտ	մկն.	12 —	7 06
5 38		մկն.	»	ժմն.		6 41
6 11		»	Պէօյիւք Տէրպէնտ	մկն.		6 10
6 39		»	Սափանճա	»		5 41
7 03		»	Համիտիէ	»		5 25
7 44		»	Կէյվէ	»		4 32
8 04		»	Աք Հիսար	»		4 10
8 33		»	Մէքէճէ	»		3 45
8 57		»	Լէֆքէ	»		3 13
9 32		»	Վէզիր Խան	»		2 38
10 12		ժմն.	Պիլէճիկ	մկն.		2 02
10 24		մկն.	»	ժմն.		1 50
11 32		»	Գարաքէօյ	մկն.		1 —
12 13		»	Սէօկիւտ	»		12 24
12 59		»	Ին Էօնիւ	»		11 48
1 29		»	Չուքուր Հիսար	»		11 16
իր. 2 07		ժմն.	Էսկի Շէհիր	»		10 40 առ.

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Նաւեր	Թօնօ	Նաւեր	Թօնօ	Նաւեր	Թօնօ	Նաւեր	Թօնօ	Նաւեր	Թօնօ
[illegible]	1069	[illegible]	4311	[illegible]	1551	Մարէնկօ	3709	[illegible]	1119
[illegible]	3307	[illegible]	938	[illegible]	3720	[illegible]	3557	[illegible]	1735
[illegible]	1541	[illegible]	2383	[illegible]	1500	[illegible]	1057	[illegible]	119
[illegible]	2377	[illegible]	1718	[illegible]	595	Մոնթէպէլլօ		[illegible]	1203
[illegible]	1322	[illegible]	504	[illegible]	2354	Մուրիլլօ	3419	[illegible]	1581
[illegible]	1265	[illegible]	2464	[illegible]	5540	[illegible]	1983	[illegible]	1588
[illegible]	1481	[illegible]	1520	[illegible]	1060	[illegible]	4100	[illegible]	3327
[illegible]	1371	[illegible]	1341	[illegible]	1053	[illegible]	4086	[illegible]	1470
[illegible]	1087	[illegible]	954	[illegible]	2207	Օրլանտօ	1535	[illegible]	342
[illegible]	1344	[illegible]	1528	[illegible]	1700	Պալերմօ	1637	[illegible]	1914
[illegible]	1084	[illegible]	849	[illegible]	1058	[illegible]	510	[illegible]	1989
[illegible]	2729	[illegible]	1583	[illegible]	2272	[illegible]	3329	[illegible]	2391
[illegible]	1631	[illegible]	3080	[illegible]	1643	[illegible]	1553	[illegible]	1350
[illegible]	1335	[illegible]	1745	[illegible]	3191	[illegible]	1618	[illegible]	1209
[illegible]	2305	[illegible]	1011	[illegible]	734	[illegible]	1788	[illegible]	
[illegible]	835	[illegible]	1695	[illegible]	1273	[illegible]	136	[illegible]	

Ընդհանուր վաճառական Հըլէն [illegible] են.
Թոքիօ շոգենաւը, նաւապետ [illegible]։
Ընդհանուր վաճառական Հըլէն [illegible]
Աւէրօ շոգենաւը, նաւապետ Հիք, Նոյ. 12ին
Միքատօ շոգենաւը, նաւապետ Թորբ, Նոյ. 24ին
Դիմել Գործակալներուն Ժ. ՀՈՒՏ ԷՆՏ ԿՕՆԻՆԳ?

Թիւ 22—24, Բիւյիւք Մէյլէմ խան, Ղալաթիա 19 50 24

Khedivial Mail Line

(Խէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկեր.

Շաբաթական ամենն արագ երթեւեկ Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Օսմանիէ շոգենաւը նաւապետ Կաթէյլի, կիրակի, 8 Նոյեմբեր 1908 (Ը. Ն.) կէսօրին [illegible] կը ժամանէ [illegible] չորեքշաբթի 10 Նոյ. 1908 (Ը. Ն.) կէսօրէ առաջ, ժամը 3ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, [illegible]։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա քարափին վրայ, [illegible] խան, [illegible], Գալաթա, [illegible] խան

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Նոյ. 10ին, Ժօնի, Մարսիլիայէն
Նոյ. 17ին, Ֆրիժի, Սեւ ծովէն
Նոյ. 17ին, Գարամանի, Մարսիլիայէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Նոյ. 11ին, Ժօնի, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովորոսիսք
Նոյ. 18ին, Ֆրիժի, Մարսիլիա։
Նոյ. 18ին, Գարամանի, Սեւ Ծով։

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »
Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէբի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թոփհանէ, քարափին վրայ։

15 50—38 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեդի	Նայլօզրիս
Մբենս	Էմկյսիս
Ռափսիս	Գուզիրիս
Թէյպր	Մօհրիս
Նարպօն	Ֆայկի
Նավարին	Ֆարօս
	Թիպօ

[illegible]

[illegible]

[illegible] արձակ [illegible]

Պոլսէ Լիվերպուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի [illegible] Ղալաթիոյ [illegible] համար՝ իրենց [illegible] շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները առնելու համար [illegible] կ՚ընդունին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՌՈՒԹՈԼ եւ Ընկ.
Գործակալը
[illegible] խան, [illegible], Գալաթա
ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ Ընկ.
50—35 31 [illegible] Լիվերպուլ,

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Հոկտեմբեր

Դշ. 22/4 Ինէպօլի, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Պաթում. կէսօրէն առաջ ժամը 10ին։
Դշ. 22/4 Օտեսա. երեկոյեան ժամը 4ին։
Եշ. 23/5 Իզմիր, Պիրէէս եւ Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին։
Եշ. 23/5 Օտեսա. ժամը 4ին։
Ուր. 24/6 Սեւաստոպոլ. ժամը 10ին։
Շբ. 25/7 Օտեսա. ժամը 10ին։
Շբ. 25/7 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Պիրէս, Հայֆա, Սէլանիկ, Ռոտոս, Թրիպոլի, Պէյրութ, Յոպպէ, Պորտ-Սայիտ եւ Աղեքսանդրիա ժամը 4
41

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՓՕՇԱՅԵԱՆ